

”Man är väl aldrig riktigt fullärd”

- specialidrottslärares utbildning och kunskaper

Malin Ekström

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete nivå högsta:148:2014
Ämneslärarprogrammet, specialidrott 2011-2016
Seminariehandledare: Victoria Blom
Examinator: Carolina Lundqvist

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen var att ta reda på vilken utbildning de lärare som arbetar med ämnet specialidrott har samt om de upplever att de saknar kunskap inom vissa områden.

Vilken utbildning har de lärare som arbetar med ämnet specialidrott? Har lärarna själva varit aktiva inom den idrott de undervisar i? På vilken nivå i så fall? Upplever lärarna att de kan undervisa i hela det centrala innehållet utifrån den utbildning de har? Eller är det någonting som de vill ha mer kunskap/utbildning inom? Hur gör de lärare/tränare som saknar formell lärarutbildning med betygssättningen?

Metod

44 enkäter delades ut till elva skolor runt om i Stockholmsområdet. Två ”riktat öppna” intervjuer genomfördes. 8 kvinnor och 36 män deltog, alla arbetar på ett RIG eller NIU med någon eller några av specialidrotts sju kurser. Enkäterna analyserades i Open office calc.

Resultat

Resultaten visade att sju deltagare hade lärarutbildning i specialidrott. Totalt hade 20 en lärarutbildning i antingen idrott och hälsa eller specialidrott. En hade inte varit aktiv i den idrott hen undervisar i. Majoriteten hade tävlat på en hög nivå i sin idrott. Åtta betygssätter eleverna tillsammans med en annan lärare, en betygssätter tillsammans med rektorn och resterande gör det på egen hand. Idrottspsykologi och idrottsskador är de områden lärarna ville ha mer utbildning inom. Många ville ha mer utbildning inom alla frågade områden.

Slutsats

Utbildningsnivån var lägre än vad tidigare utvärdering av ämnet har visat. Men många hade kombinationer av olika utbildningar, detta kan tyda på att lärarna ville lära sig mer.

Majoriteten betygssätter på egen hand men de saknade utbildning inom detta och det kan leda till en betygsinflation. Ett förslag är att göra om ämnet och efterlikna den Amerikanska collegeidrotten. Tränarna som vill arbeta med det behöver inte studera till lärare, eleverna kan läsa gymnasiet på fyra år istället och få möjligheten att träna och tävla för skolan.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Innehållsförteckning.....	3
Diagram- och figurförteckning.....	4
1. Inledning.....	5
1.2 Bakgrund.....	7
1.2.1 Lärare och tränares utbildning.....	8
1.2.2 Har lärarna och tränarna varit aktiva i den idrott de undervisar i?	9
1.2.3 Vilka kunskaper har tränare och lärare?	10
1.2.4 Betygssättning	11
2.1 Syfte och frågeställningar.....	12
2. Metod	13
2.1 Procedur	13
2.2 Deltagare	13
2.3 Validitet och reliabilitet.....	15
2.4 Etiska överväganden.....	15
3. Resultat	16
3.1 Lärarnas utbildning	16
3.2 Har lärarna varit aktiva i den idrott de undervisar i?	19
3.3 Kunskaper	20
3.4 Betygssättning.....	22
3.5 Resultat från intervjuerna	24
3.5.1 Utbildning.....	24
3.5.2 Aktiva.....	25
3.5.3 Kunskaper.....	25
4. Diskussion	27
4.1 Lärarnas utbildning	27
4.2 Har lärarna varit aktiva i den idrott de undervisar i?.....	30
4.3 Kunskaper.....	31
4.4 Betygssättning	33
4.5 Sammanfattande diskussion.....	34
Käll- och litteraturförteckning.....	36
Bilaga 1.....	39
Litteratursökning.....	39
Bilaga 2 Läroplan för specialidrott.....	41
Bilaga 3 Intervjuguide.....	63
Bilaga 4 Enkät	64

Diagram- och figurförteckning

Diagram 1	Idrotter som är representerade i undersökningen.....	16
Diagram 2	Visar vilken utbildning varje deltagare har enligt enkäten.....	17
Diagram 3	Hur många har vilken utbildning.....	18
Diagram 4	Hur många som har olika kombinationer av utbildningar.....	18
Diagram 5	Vilken nivå lärarna har varit aktiva på inom den idrott de undervisar i.....	20
Diagram 6	Visar vilken utbildning lärarna har som ej kan undervisa om idrottspsykologi utifrån sin utbildning.....	21
Diagram 7	Visar vilken utbildning lärarna har som ej kan undervisa om idrottsskador utifrån sin utbildning.....	22
Diagram 8	Vem som betygssätter eleverna.....	23
Diagram 9	Vilken utbildning har de lärare som betygssätter eleverna tillsammans med någon annan lärare.....	23

1. Inledning

År 2011 ändrades läroplanen för grundskolan och gymnasieskolan, samt lärarutbildningen i Sverige. Betygskriterierna förändrades från trestegs-systemet godkänt, väl godkänt och mycket väl godkänt till femstegssystemet A-E. det centrala innehållet för skolans ämnen ändrades också. Det blev krav på att alla undervisande lärare ska ha en lärarutbildning och att alla lärare ska ha en lärarlegitimation. Trots dessa nya regler saknar många arbetande lärare en lärarutbildning i de ämnen de undervisar i. För ämnet idrott och hälsa är det 55% av lärarna i gymnasieskolan som har en lärarutbildning (Skolverket 2014A), för grundskolan är siffran 53% (Skolverket 2014B). I Stockholm är det för gymnasieskola 61,6% av lärarna i idrott och hälsa som har en formell lärarutbildning i ämnet (Skolverket 2014C), och i grundskolan är andelen 53,1% (Skolverket 2014D). I dagsläget finns det ingen statistik över utbildningsnivån för de lärare som arbetar med ämnet specialidrott. Föreliggande uppsats syftar till att undersöka hur utbildningsnivån ser ut för de lärare som arbetar i gymnasieskolans specialidrott.

Enligt Skolverket (2012) så är specialidrott ett ämne i gymnasieskolan som klassificeras som ett yrkesämne. Detta innebär att de lärare som arbetar med ämnet ska ha teoretisk och erfarenhetsbaserad kunskaper från den idrott de undervisar i. De ska även ha kunskaper om teorier, metoder för prestationsutveckling och tävlingsverksamhet på elitnivå, samt anatomi, kost, jämställdhet, mental träning och ledarskap, idrottens organisation, verksamhet och värdegrund. Lärarna ska kunna planera, genomföra och utvärdera verksamhet på egen hand och tillsammans med andra, samt kunna kommunicera både muntligt och skriftligt med olika målgrupper (Skolverket 2012). Dessa specifika kunskaper är bestämda för ämnet specialidrott. För andra yrkesämnen är det vissa andra krav för att få arbeta med just det yrkesämnet (Skolverket 2012). Detta innebär att en individ som vill arbeta med ett yrkesämnet som specialidrott inte behöver ha en lärarutbildning eller en lärarlegitimation. Erfarenheter från att ha arbetat som tränare i en idrottsförening (erfarenhetsbaserad), utbildning (teoretiska kunskaper) från ett specialidrottsförbund eller båda delarna räcker för att få arbeta i skolans ämne specialidrott (Skolverket 2012).

För att få studera till lärare i specialidrott så ska man uppfylla två av följande tre krav enligt Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm: godkänt betyg i gymnasieskolans specialidrott A och B, minst ett års dokumenterad erfarenhet på elitnivå även juniornivå i någon av

Riksidrottsförbundets specialidrottsförbund eller ha minst tre års dokumenterad ledarerfarenhet (Gymnastik och idrottshögskolan 2014).

1.2 Bakgrund

Det finns idag två olika typer skolor som får undervisa i ämnet specialidrott. Dessa skolor är Nationell idrottsutbildning (NIU) och Riksidrotts-gymnasier (RIG). Enligt Riksidrottsförbundet är NIU ett utbildningsalternativ för de elever som siktar mot att bli elitidrottare på nationell elitnivå (Riksidrottsförbundet A 2014) medan RIG riktar sig till de elever som vill tävla på internationell elitnivå. NIU finns på 50 platser runt om i landet och det finns 450 certifierade NIU. RIG finns på 43 platser med 52 skolor som är godkända. (Riksidrottsförbundet B 2014)

Skillnaden mellan RIG och NIU är vem det är som har huvudansvaret för utbildningen, vid båda skolorna är det Skolverket som har huvudansvaret för gymnasieutbildningen. För NIU har kommunerna eller huvudmännen ansvaret men Skolverket godkänner vilka som blir anordnare av NIU. Det är specialidrottsförbunden tillsammans med den utvalda skolan som organiserar och leder den idrottsliga delen av undervisningen. Tillsammans ska de utveckla verksamheten, anställa tränare samt ansvarar för antagningsprocessen av elever till NIU utbildningen. (Riksidrottsförbundet B 2014)

Vid RIG är det istället Riksidrottsförbundet som har ansvaret för att kvalitetsutvecklingen av utbildningen och de tar beslut om vilka kommuner eller huvudmän samt idrotter som får anordna RIG (Riksidrottsförbundet A 2014). Specialidrottsförbunden organiserar och leder den idrottsliga delen vid RIG, samt anställer tränare, sköter antagningsprocessen och följer upp verksamheten. (Riksidrottsförbundet B 2014). Så skillnaden mellan dessa skolor är att vid NIU är inte Riksidrottsförbundet den som har ansvaret för den idrottsliga utbildningen utan det är specialidrottsförbundet, medan vid RIG har Riksidrottsförbundet det övergripande ansvaret för idrottsutbildningen.

Enligt läroplanen för specialidrott så syftar ämnet till att utveckla elevernas idrottsliga förmåga, erhålla kunskaper inom träningsplanering, kost, anatomi, fysiologi, mentala aspekter som påverkar både på träning och tävling, ledarskap, idrottsrörelsens betydelse i samhället (Skolverket 2011, s. 1). Ämnet består av sju kurser på 100 poäng vardera. Kurserna är Idrottsledarskap, Idrottspecialisering 1, 2 och 3 samt Tränings- och tävlingslära 1, 2 och 3 (Skolverket 2011, s. 2). Ämnet har som tidigare nämnt kurser med totalt 700 poäng, 200 utav dessa kan läsas i programfördjupningen, 200 poäng kan läsas inom det individuella valet

(Riksidrottsförbundet C 2014) och resterande 300 poäng kan efter rektorns godkännande läsas som utökat program (Riksidrottsförbundet D 2014).

Det centrala innehållet för Idrottsspecialisering 1, 2 och 3 är teknik, taktik och regler i den valda idrotten, träningsmetoder och träningsplanering, idrottens utveckling, kropps- och samhällsideal, skadeförebyggande träning och akut omhändertagande (Skolverket 2011, s. 6, 8, 10).

För tränings- och tävlingslära 1, 2 och 3 är det centrala innehåll följande: idrottspsykologi, anatomi, fysiologi samt näringslära, tester av fysiska kapaciteter, träningsmetoder och träningsplanering samt idrottsskador (Skolverket 2011, s. 13, 16, 19). I Idrottsledarskap är delar av det centrala innehållet konflikthantering, planering, genomförande och dokumentation av ledaraktiviteter, funktionärsskap, idrottsföreningars organisation och verksamhet. (Skolverket 2011, s. 3)

1.2.1 Lärare och tränares utbildning

Mellan åren 2007-2011 gjorde regeringen en satsning på det så kallade *Idrottslyftet* som innebar att man i grundskolan satsade på olika former av idrottsskolor. Det fanns vid kartläggningen två olika sorter idrottsskolor, där den ena hade en fördjupning inom ämnet idrott och hälsa och den andra skolan hade en uttalad idrottsprofilering inom en viss idrott. Kartläggningen visade att de flesta lärare som arbetade med fördjupningen av idrott och hälsa hade en lärarutbildning i idrott och hälsa medan de som arbetade på en idrottsprofilerad skola var till större del utbildade tränare och de flesta var män (62%). (Eliasson, Ferry & Olofsson 2012, s. 14)

År 2008-2009 gjordes även en kartläggning av ämnet specialidrott. Vid den tidpunkten var ämnet indelat i fyra kurser: Specialidrott A, B, C och D. Det var enbart Specialidrott A och B som hade nationella kursplaner, de sista två kurserna hade i många fall egenutarbetade kursplaner men det fanns även förslag på kursplaner från Riksidrottsförbundet och/eller specialidrottsförbundet. Studien visade att Riksidrottsgymnasierna använde sig av de nationella kursplanerna för specialidrott A och B. För C och D kurserna användes kursplaner från Riksidrottsförbundet eller specialidrottsförbunden. De kommunala gymnasieskolorna delade upp undervisningen och kallade de olika programmen för elitnivå, utvecklingsnivå och speciell nivå (Olofsson & Ferry 2009, s. 8). Vidare visade utvärderingen att av de lärare som

arbetade med ämnet specialidrott var det endast 45% som har en lärarutbildning men nästan alla hade en tränarutbildning och de flesta hade den från sitt eget specialidrottsförbund. Något fler än hälften var anställda på skolorna medan resten av lärarna var anställda av en idrottsorganisation. (Olofsson & Ferry 2009, s. 26)

Magnus Ferry (2014) har i sin doktorsavhandling undersökt hur den svenska idrottsutbildningen ser ut. Han har gjort en enkätundersökning med 109 lärare som arbetade i ämnet specialidrott och kom fram till att majoriteten av de som svarat hade en tränarutbildning som inte var akademisk och det var färre som hade en lärarutbildning i specialidrott. (Ferry 2014, s. 72) Detta kan jämföras med internationella studier där man istället sett att flertalet tränare har en universitetsutbildning. En studie gjord på tränare som arbetade med college idrott i Brasilien visade att hälften hade en masterutbildning inom idrott och resterande hade en kandidatutbildning inom ämnet. (Egerland, das Neves Salles & Baldi 2013, s. 339 ff). I Kanada har det gjorts en undersökning på tränare och lärare i college idrott samt physical education. Alla som deltog i studien hade både en lärarutbildning i idrott och hälsa samt en tränarutbildning från universitet eller högskola. (Wilson, Bloom & Harvey 2010, s. 386 ff)

Ytterligare en studie på lärare i Kentucky visade att mer än hälften var utbildade i ämnet physical education, 33% hade utbildning i både hälsa och physical education, 4 % hade utbildning inom enbart hälsa, och cirka 11% hade någon annan form av utbildning. Dessa lärare ansåg att det var positivt för läraryrket att arbeta som tränare på sidan om arbetet som lärare. (Vorbeck, Ballard & Holcomb 2014, s. 38 ff)

1.2.2 Har lärarna och tränarna varit aktiva i den idrott de undervisar i?

Tidigare forskning har visat att en lärares egna upplevelser av idrott och av deras tidigare tränare är av stor vikt för hur de bli som ledare. Egna erfarenheter från att ha varit aktiva påverkar också hur man vill bli och vara som tränare eller lärare. I Bowles & O'Sullivan's studie från 2012 framkommer det att många tränare och lärare hade lång erfarenhet av idrotten som de nu är tränare i. Tidigt i barndomen hade de börjat med idrott och det avspeglar sig i varför de ville vara tränare. Lärarna hade ett stort intresse för skolidrott och hade egna positiva erfarenheter av detta. (Bowles & O'Sullivan 2012, s. 308)

Deltagarna i Wilson, Bloom & Harveys (2010) studie hade själva varit aktiva idrottare i den idrott de nu var tränare i. Anledningen till att de valde att studera till lärare var för att de ville bli enbart tränare, bli en bättre tränare med hjälp av utbildningen, samt att de både ville bli tränare och lärare. Deras egen erfarenhet av att vara aktiva idrottare har gett dem mycket kunskaper inom sin idrott. För att utvecklas som både tränare och lärare anser de att man ska prata, lyssna samt titta på andra tränare och lärare för att få tips. (Wilson, Bloom & Harvey 2010, s. 386 ff)

1.2.3 Vilka kunskaper har tränare och lärare?

Enligt Ferry & Olofsson (2009) var elevernas uppfattning av ämnet att de hade möjligheten att utvecklas i sin idrott, möjligheten att utveckla sina teoretiska kunskaper i ämnet samt att få träna med en bra tränare tillsammans med sina kamrater. Noterbart från denna studie är att många elever på gymnasieskolan uppgav att de saknade tillräckliga lärarresurser och kvinnliga lärare i ämnet. Eleverna uppfattade att de hade i undervisningen gått igenom vissa saker väldigt mycket medan det var bristfälligt i andra delar. De delar som eleverna uppfattade som bristfälliga var idrottspsykologi, ledarskap samt kost och näringslära. (Olofsson & Ferry 2009, s. 18 ff)

Lärarna uppgav i undersökningen att ämnen som näringslära, idrottspsykologi, idrott, jämställdhet, betygsättning och bedömning är det många som upplevde att de saknade kompetens i och dessa delar ville de ha fortbildning i. Endast hälften hade någon utbildning i betygsättning, och det var till störst del hos de som arbetade på RIG som saknade utbildning inom detta område. Ämnets syfte var enligt lärarna att utveckla eleverna i sin idrott, samt att kunna kombinera skolgång med idrottande. (Olofsson & Ferry 2009, s. 26 ff)

Enligt Ferry (2014) uppskattar lärarna i hans undersökning att de hade stor kunskap inom sin idrott, vilket är en del av syftet med ämnet menar författaren. Ferry förklarar vidare varför det är så få med en lärarutbildning i ämnet med att det hittills har varit svårt att genomföra en sådan utbildning mellan åren 2002-2011. Han menar också att ämnet specialidrott är till stor del en del utav idrotten och inte en del av skolan vilket kan vara en bidragande faktor till att det är så få med en formell lärarutbildning. (Ferry 2014, s. 72)

Egerland et al (2013) gjorde en studie där tränare inom college idrott fick uppskatta vilka kunskaper de hade. Tränarna uppskattade att de hade mest kunskaper inom områden som teknik och taktik, kommunikation med sina adepter, planering och genomförande av träning.

De kunskaper som de uppskattar att de även hade stor kompetens inom är tills största del hur träningen ska genomföras, teorier och metoder för detta, planering av träningar, effekter av olika former av träningsupplägg samt kommunikation. Tack vare sin långa utbildning och sin erfarenhet upplevde de sig själva som kunniga och kompetenta inom sin idrott. (Egerland et al 2013, s. 339 ff).

Winston et al (2010) visar att anledningen till att deras deltagare ville bli tränare var för att de ansåg att de har så mycket kunskaper och erfarenheter från sin egen idrottskarriär och ville dela med sig till ungdomar. En kunskap som dessa tränare upplevde att de hade haft nytta av från sin utbildning är psykologiska kunskaper. Vissa kunskaper som de hade fått från sin utbildning upplever de att de redan kunnat eller haft med sig från sin egen karriär som idrottare. (Wilson et al 2010, s. 386 ff)

I Australien är ämnet idrott uppdelat i två delar, dels så finns det idrott och hälsa och dels så kallad skolidrott eller skolsport. Den senare har mellan 80-120 minuter per vecka och alla klasser från förskoleklass till år 11 har detta. Skolsporten är uppdelat i fem olika delar med olika syften. Det är allt från att undervisningen sker i klassen med läraren i idrott och hälsa, till rekreation samt idrott med tävling. De fem former som finns av skolsport är: integrerad undervisning där lärarna från idrott och hälsa undervisar, utbredd undervisning där sport är schemalagt under en normal skolvecka, tävlingsidrott där man tävlar mot närliggande skolor, rekreation där det inte förekommer någon tävling, samt den sista innebär att man tränar på samma tid varje vecka. Deras idrott och hälsa innefattar både den så kallade physical education, hälsa samt personal development. Kursen är både praktisk och teoretiskt upplagd (Georgakis & Wilsons 2012, s. 38-40) Den skillnad som finns jämfört med Sverige är att eleverna får möjligheten att träna en idrott under skoltid samtidigt som de har sin föreningsidrott på helgerna redan från förskoleklass och under hela grundskolan.

1.2.4 Betygsättning

De betyg som eleverna har i ämnet Specialidrott A visar på att många uppnår de högsta betygen i kurserna. 80% av eleverna fick Mycket väl godkänt (MVG) för RIG elever och 66% för gymnasieeleverna. Knappt 1% fick betyget Icke godkänt (IG). Andelen elever som uppnådde betyget MVG i kurs B och C ökade för både RIG och gymnasieskolan. Eleverna

uppfattade att de hade fått tillräckligt med information om vad som krävdes för att uppnå de olika betygskriterierna. (Olofsson & Ferry 2009, s. 18 ff). Många lärare saknade någon form av utbildning inom bedömning och betygssättning och de upplevde att de ville ha fortbildning inom detta. Det är enbart hälften av lärarna som hade utbildning inom detta område. Enligt Olofsson & Ferry (2009) var det till största del de lärare som arbetade på RIG som saknade utbildning inom betygssättning och bedömning. (Olofsson & Ferry 2009, s. 26 ff)

Sammanfattningsvis så har tidigare forskning visat att av specialidrottslärarna så var det knappt 50% som hade en lärarutbildning, många upplevde att de saknade kompetens inom ett flertal områden i det centrala innehållet samt betygssättning och bedömning. Det har visat att många av de som arbetade med ämnet hade en tränarutbildning men saknade lärarutbildning. Eleverna uppfattade att de saknade tillräckligt med lärarresurser och kvinnliga lärare. I grundskolans idrottsskolor så var det mestadels män som arbetade och även där var det många som saknade lärarutbildning. Forskning från andra länder visade att både tränare och lärare på high school hade lång utbildning och de flesta hade minst en kandidatutbildning i idrott och stor del hade även en masterutbildning inom ämnet. Tidigare erfarenheter från idrott har en stor påverkan på hur man blir som både tränare och lärare, kunskaper som man har fått från sitt eget idrottande är viktigt.

Mot bakgrund av den tidigare forskning kring utbildning och kunskaper hos lärare inom specialidrott har mitt syfte och frågeställningar för den här uppsatsen formulerats.

2.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen var att undersöka vilken utbildning och vilken kunskap lärare som arbetar inom ämnet specialidrott i gymnasieskolan har.

Frågeställningarna var följande:

- Vilken utbildning har de lärare som arbetar med ämnet specialidrott?
- Har lärarna själva varit aktiva inom den idrott de undervisar i? På vilken nivå i så fall?
- Upplever lärarna att de kan undervisa i hela det centrala innehållet utifrån den utbildning de har? Eller saknar de något?
- Hur gör de lärare/tränare som saknar formell lärarutbildning med betygssättningen?

2. Metod

2.1 Procedur

De metoder som användes i den här studien var enkät och intervju. Varför författaren har valt att göra en så kallad triangulering är för att få mer information än om enbart den ena utav de två metoderna hade valts. Med enkäter kunde man nå ut till fler deltagare och få en deskriptiv bild av utbildning, betygsättning och huruvida deltagarna varit aktiva inom sin idrott. Detta kompletterades med två intervjuer för att få en djupare bild av hur lärarna exempelvis uppfattade sin kunskap kring ämnet (Eljertsson 2005, s. 11-12). Anledningen till att ingen annan metod valdes i undersökningen var för att författaren inte ansåg att andra metoder kunde besvara frågeställningar till undersökningen. Genom att genomföra observationer kunde man ej få kunskaper om vilken utbildning lärarna hade, om de hade varit aktiva i sin idrott och på vilken nivå, vem som betygssätter eleverna. Men genom observationer kanske man kunnat få reda på vilka kunskaper lärarna besitter genom att genomföra flera observationer, dock skulle observationstillfällena bli många och tidskrävande för att kunna täcka in alla delar av det centrala innehållet.

Två intervjuer genomfördes enligt Hassmén & Hassmén (2008) på ett ”riktat öppet” sätt. Detta innebar att det fanns fokuserade frågeområden, följdfrågor som var öppna för att på så sätt få en djupare förståelse och kunskap inom dessa frågade områden. Frågorna ställdes utifrån de frågeställningar som den här uppsatsen har. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 252 ff) Intervjuerna var mellan tio till tjugo minuter långa och genomfördes på den skola som läraren arbetade, se Bilaga 3 för intervjuguide. De teman som hittats i intervjuerna var utifrån de frågeställningar som uppsatsen har: utbildning och kunskaper, kurser i specialidrott, samarbete mellan lärare, idrottskarriär. Utifrån dessa teman kan man utläsa att lärarna hade olika utbildningar, och sökt kunskap på andra sätt än enbart genom sin utbildning. De undervisade även i olika kurser men upplägget för kurserna var snarlikt, både i teori och praktik man kan också utläsa att ett samarbete mellan olika lärare fanns. Båda intervjupersonerna hade varit aktiva i sin idrott och hade med sig kunskaper därifrån.

2.2 Deltagare

I studien var det 44 lärare i enkätundersökningen, 8 kvinnor och 36 män. Lärarna arbetade på en skola i Stockholmsområdet. Området innefattar Stockholms kommun och närliggande

kommuner. Varför författaren valde att enbart ha deltagare från Stockholm var en form av bekvämlighetsurval, men även ett så kallat handplockat urval. Studien ville undersöka hur utbildningsnivån såg ut för specialidrottslärarna i Stockholm och därför handplockades deltagarna till viss del. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 109-110). Tack vare detta har åtta skolor kunnat besökas och enkäten har kunnat delas ut personligen så har bortfallet minskat. 27 lärare har fått enkäten personligen, tio enkäter lämnats till ansvarig på tre olika NIU som sedan hämtades, fyra enkäter har samlats in på mail samt tre enkäter har kommit in på posten.

Till enkätundersökningen har 18 skolor i Stockholmsområdet kontaktats, fem skolor har inte svarat. En skola svarade ja men efter det har de inte gått att få kontakt med dess lärare, samt en skola har fått enkäterna skickat till sig via posten och dess svar har inte kommit. Bortfallet är sju av 18 skolor. Deltagarna är de som varit närvarande på skolorna vid besök, eller de som har svarat på enkäten via post eller mail. Antalet deltagare är inte alla lärare som arbetade med specialidrott när undersökningen gjordes. Två intervjuer genomfördes också. Av de lärare som är intervjuade så arbetade de på olika skolor. De som var med i undersökningen arbetade alla på ett Nationell idrottsutbildning eller Riksidrottsgymnasium med en eller flera av ämnet specialidrotts sju kurser.

Alla enkäter har analyserats i Open office calc. Först sammanställdes alla deltagares svar för sig genom att i Open office calc skriva i alla svar som de angett. Se exempel:

kvin	frii	RIG	246	Ne j/u	IDH	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	alla	1
Man	fot	NIU	2,3	NE s	förbu nd	2	2	1	1	1	1	1	2	2	-		2

Den första läraren är kvinna, undervisari friidrott på ett RIG i kurserna Idottsspecialisering 1 och 3 (2 och 4) samt Tränings- och tävlingslära 2 (6). Läraren har tävlat på nationell elitnivå för ungdomar eller juniorer samt har en lärarutbildning i idrott och hälsa. Hon kan undervisa i idrottsspsykologi, anatomi & fysiologi, kost och näringslära men inte i fysiska tester. Hon kan även undervisa i träningsmetoder, träningsplanering, idrottsskador, och vill ha mer utbildning inom alla områden. Betyg sätter hon på egen hand.

Den andra läraren är man, arbetar med fotboll på ett NIU med Idrottsspecialisering 1 och 2. Han har tävlat på nationell elitnivå för seniorer, har utbildning från specialidrottsförbundet. Kan inte undervisa om idrottsspsykologi, anatomi & fysiologi och idrottsskador. Han kan undervisa om kost och nringslära, fysiska tester, träningsmetoder, träningsplanering. Vill inte

ha mer kunskap eller utbildning inom något och det är en annan lärare som betygssätta eleverna. Båda dessa exempel är fingerade.

Efter att alla enkäter sammanställt på detta sätt så räknades könen samman, idrotter, hur många som hade vilka utbildningar samt vilken nivå de har tävlat på etc. När svaren från vilka områden de ej kan undervisa om analyserades tittade författaren även på vilken utbildning dessa individer har. När sammanställningen var gjord skapades diagram till alla områden.

2.3 Validitet och reliabilitet

De metoder som var valda för den här undersökningen har gjort det möjligt att kunna besvara frågeställningarna. Tre av undersökningens frågeställningar har kunnat att besvarats i intervjuerna (fråga 1, 2 & 3) och alla fyra frågeområden har kunnat besvarats i enkäterna. Undersökningen syfte var att ta reda på vilken utbildning och vilka kunskaper specialidrottslärare besitter och detta har författaren fått svar på.

De resultat som har kommit fram i undersökningen kan enbart appliceras för de lärare som arbetar i Stockholm, man kan inte påstå att resultaten stämmer överens med hur det är i övriga landets NIU och RIG. Om studien skulle göras om men i en större utsträckning kan man inte utgå ifrån att de nya resultaten kommer att vara desamma som dessa resultat. Utifrån de resultat som har framkommit kan man få en bild av hur utbildningsnivån ser ut för de lärare som arbetar i Stockholmsområdet med specialidrott. Men resultaten visar inte alla specialidrottslärares utbildning och kunskaper. En annan möjlig begränsning som kan påverka validiteten i undersökningen är författarens brist på erfarenheter av intervjuer.

2.4 Etiska överväganden

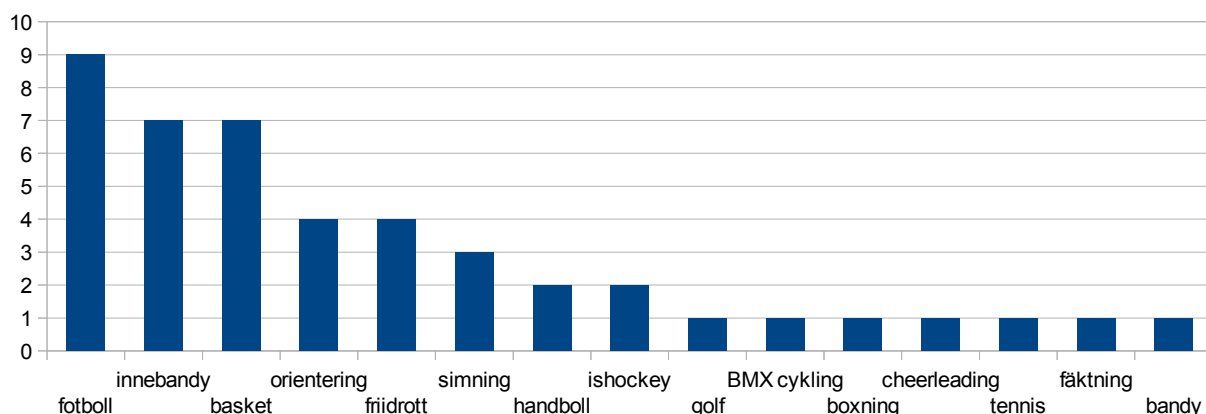
Deltagarna kontaktades först via mail, där de fick veta syftet och vilka frågeställningar undersökningen hade samt vilken metod undersökningen hade och hur lång tid denna kunde tänkas ta. Efter detta fick de en förfrågan om de ville delta i min undersökning. Eftersom ingen deltagare är under 15 år har jag inte behövt ha vårdnadshavarens godkännande för deltagande i undersökningen. I enkäten fick deltagarna information om vad syftet med undersökningen var, att de kan avbryta när som helst utan negativa konsekvenser, om de har några frågor så får de ställa dessa, att resultaten enbart kommer att användas till den är undersökningen och inget annat samt att deras identitet inte kommer att kunna spåras. Vid

intervjuerna informeras deltagarna om syftet med intervjun, vad informationen ska användas till och att jag inte kommer att använda resultaten till någon annan studie än denna. Deltagarna fick även frågan om det var ok att jag spelade in intervjun. Ingen annan än jag kommer att lyssna på denna, enbart mina klasskamrater, handledare och examinator kommer att läsa transkriberingen men i den kommer inga namn, skolans namn eller områden att stå med.

3. Resultat

Fyrtiofyra specialidrottslärare har svarat på enkäten 18,2% kvinnor och 81,8% män. 93% arbetar på ett Nationell idrottsutbildning och 7% arbetar på ett Riksidrottsgymnasium med någon eller några av specialidrotts sju kurser. I undersökningen är det 15 idrotter representerade, se Diagram 1.

Diagram 1 De idrotter som är representerade i undersökningen är dessa.

3.1 Lärarnas utbildning

Knappt en tredjedel av alla deltagare har enbart en utbildning. De har utbildning från sitt specialidrottsförbund, GIH:s tränarprogram eller lärarutbildning i idrott och hälsa.

Nästan 50% av de som svarat har någon form utav lärarutbildning, antingen i idrott och hälsa eller specialidrott. Det är totalt fyra lärare som har både lärarutbildning i specialidrott och idrott och hälsa. Majoriteten av alla deltagare har utbildning från sitt specialidrottsförbund.

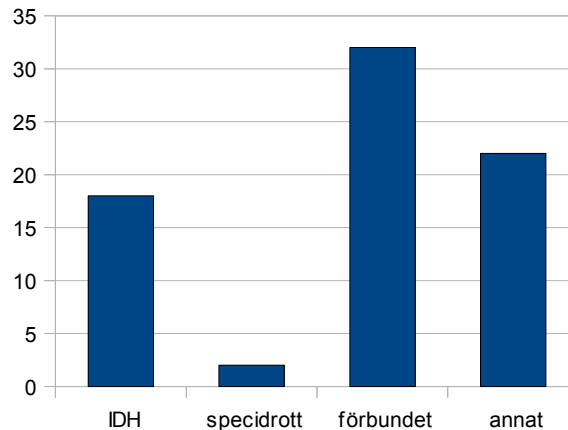
Fyra av lärarna har en kombination av lärarutbildning i idrott och hälsa, specialidrott samt en tränarutbildning från specialidrottsförbundet. Se Diagram 2 för förtydligande.

Diagram 2. Visar vilken utbildning varje deltagare har enligt enkäten.

Lärare	Lärarytb	Lärarytb spec	Trärarytb	Övrigt
IDH	IDH		förb	
1			ja	
2			ja	
3			ja	ja
4	ja			
5			ja	
6			ja	ja
7	ja		ja	ja
8			ja	
9			ja	ja
10				ja
11				ja
12			ja	
13		ja	ja	
14	ja		ja	ja
15			ja	ja
16	ja		ja	
17	ja		ja	ja
18			ja	ja
19			ja	
20				ja
21			ja	ja
22				ja
23	ja		ja	ja
24	ja		ja	Ja
25	ja	ja	ja	
26	ja	ja	ja	ja
27		ja	ja	ja
28	ja			
29	ja		ja	ja
30	ja	ja	ja	
31				ja
32			ja	ja
33			ja	ja
34				ja
35	ja			
36			ja	
37	ja			
38	ja		Ja	
39	ja		ja	
40	ja		ja	
41			ja	
42		ja		
43			ja	

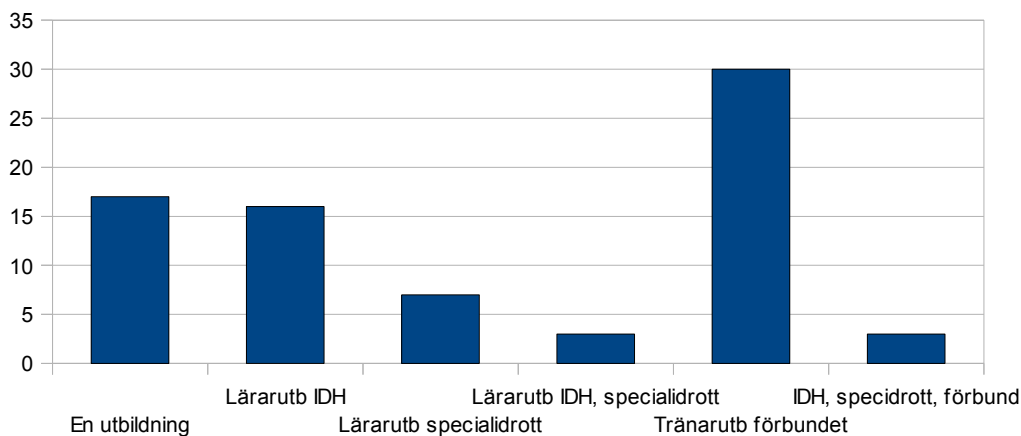
Läroarb IDH = läroarb i idrott och hälsa, läroarb spec = läroarb i specialidrott. Tränaarb förb = tränaarb från specialidrottsförbund
 Många av lärarna har olika kombinationer av olika utbildningar, se Diagram 3 för förtydligande.

Diagram 3. Visar hur många lärare som har vilken utbildning.

IDH = läroarb i idrott och hälsa. Specialidrott = läroarb i specialidrott. Förbundet = tränaarb från specialidrottsförbundet. Annat = annan än tidigare nämnda utbildningar.

Diagram 4. Hur många som har olika kombinationer av utbildningar.

En utbildning = enbart angett en form av utbildning. Läroarb IDH = hur många som har angett läroarb i idrott och hälsa. Läroarb specialidrott = hur många som har angett läroarb i specialidrott. Läroarb IDH, specialidrott = hur många som har angett läroarb i idrott och hälsa samt specialidrott. Tränaarb förbundet = hur många som har angett att de har tränaarb från förbundet. IDH, specialidrott, förbund = hur många som har angett läroarb i idrott och hälsa, specialidrott & tränaarb från förbundet.

Det är lite mer än 10% som har en annan utbildning än lärarutbildning i idrott och hälsa, specialidrott eller tränarutbildning från specialidrottsförbundet. Dessa har utbildning från GIH:s tränarprogram, utbildad förskolelärare och specialpedagog, samt en som har en tränarutbildning från högskola samt avancerad utbildning från förbundet. En av de som gått tränarprogrammet på GIH läser en master i idrottsvetenskap och en är utbildad idrottskonsulent från Bosön.

Knappt en femtedel av alla lärarna har en kombination av tränarutbildning från sitt specialidrottsförbund och en annan utbildning. En lärare är även utbildad personlig tränare och har gått Riksidrottsförbundet fystränarutbildning. De andra har utbildning så som: idrottspedagog och fritidsledare, tränarutbildning från GIH, pedagogik, historia och religion, Svenska olympiska kommitténs headcoach, universitetsutbildning i USA och högskoleutbildning i Sverige samt diverse specialutbildning.

Av de lärare som har en lärarutbildning i antingen idrott och hälsa eller specialidrott så har tre stycken tävlat på en internationell seniorelitnivå. Nio stycken har tävlat på nationell elitnivå för seniorer, sex har tävlat på nationell elit på ungdomsnivå eller juniornivå och två har tävlat på en lägre nivå än tidigare nämnda.

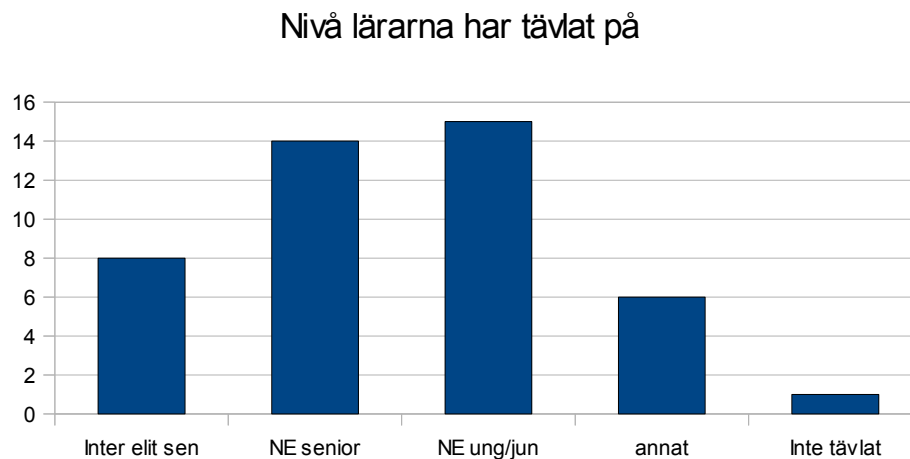
De idrotter som har en lärare med lärarutbildning är: basket, fäktning, tennis, orientering, friidrott, fotboll och handboll. De lärare som har utbildning i specialidrott undervisar i idrotterna: handboll, orientering, basket samt innebandy.

3.2 Har lärarna varit aktiva i den idrott de undervisar i?

Utifrån svaren i enkäterna så uppger alla lärare förutom en de har varit aktiva i den idrott som de undervisar i. En utav lärarna undervisar både i en lagidrott och en individuell idrott, hen har varit aktiv på nationell seniorelit inom den individuella idrotten men har inte varit aktiv inom lagidrotten. En av lärarna har inte varit aktiv inom den idrott hen undervisar i.

Av de aktiva har knappt en femtedel tävlat på internationell seniorelit nivå, majoriteten har tävlat på nationell elitnivå antingen på ungdomsnivå eller juniornivå. Knappt 30% har tävlat på nationell elitnivå för seniorer. Se tabell 5 för att se andelen som har tävlat på vilken nivå.

Diagram 5 Vilken nivå lärarna har varit aktiva på inom den idrott de undervisar i.

Inter elit sen = internationell elit seniornivå. NE senior = nationell elit seniornivå. NE ung/jun = nationell elit ungdomsnivå/ juniornivå. Annat = lägre nivå än tidigare nämnda.

3.3 Kunskaper

Nästan alla av deltagarna uppger att de vill ha mer kunskaper inom ett eller flera frågande områden. Enbart fyra stycken vill inte ha mer kunskaper inom någonting, samt en som både svarar ja och nej på frågan. De mest förekommande enskilda områdena som lärarna uppger är följande: idrottspsykologi 22,7% samt skador och rehabilitering 4,5%. Periodisering och träningsplanering, intervallträning, talangutveckling, systematik i idrott, screening, fysträning, anpassad träningslära och anatomi, pedagogik, betygssättning och bedömning, mentorskap, arbetsfysiologi är andra områden som lärarna nämner i frågan inom vilka områden de vill ha mer kunskaper inom. Vidare svarar 45,5% svarar att de vill ha mer utbildning inom alla frågade områden. Några av de lärarna som vill ha mer kunskaper inom allt svarar i enkäten att:

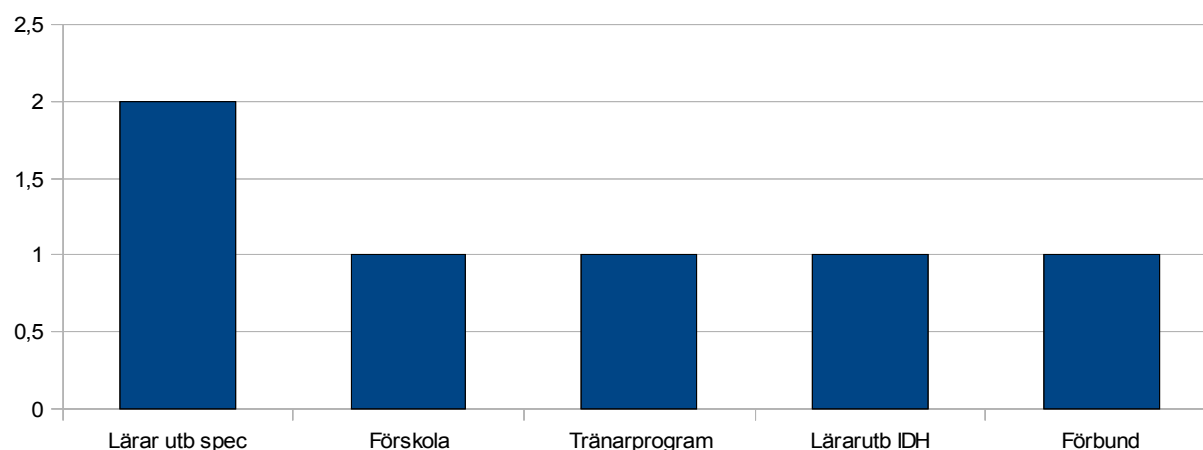
”Man aldrig är fullärd”

”Jag anser att vi instruktörer ständigt behöver uppdatera oss då nya rön ständigt kommer. Dessutom vill jag förbättra, fördjupa mig i samtliga ämnen för att utveckla mig och bli en bättre/mer kunnig instruktör”

”Förkovrar mig dagligen inom samtliga”

13,6 % svarade att de inte kan undervisa om idrottspsykologi utifrån sin utbildning, 83,3% av dessa vill ha mer utbildning inom detta område. 33% av dessa har en lärarutbildning i specialidrott, en är utbildad förskolelärare och specialpedagog. en har gått på tränarprogrammet på GIH och en har utbildning från sitt specialidrottsförbund samt en har en lärarutbildning i idrott och hälsa. Se tabell 6.

Diagram 6. Visar vilken utbildning lärarna har som ej kan undervisa om idrottspsykologi utifrån sin utbildning.

Fyra av lärarna uppger att de inte kan undervisa om anatomi och fysiologi utifrån sin utbildning, en av dessa fyra vill ha mer utbildning inom området. Två har utbildning från sitt specialidrottsförbund, en är utbildad förskolelärare och specialpedagog och en har utbildning från GIH:s tränarprogram.

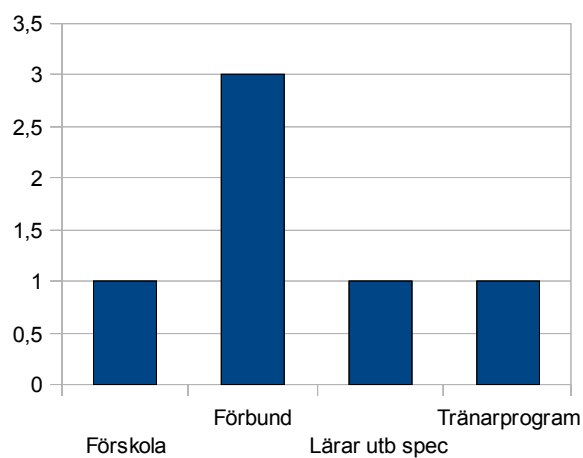
Två upplever att de inte kan undervisa om kost utifrån sin utbildning. Ingen av dessa två vill ha mer utbildning inom detta. En av dessa två har utbildning från GIH:s tränarprogram och den andra är utbildad förskolelärare och specialpedagog.

Inom ämnet fysiska tester uppger 42 av 44 att de kan undervisa om och två att de inte kan undervisa om utifrån sin utbildning. Ingen utav de som ej kan undervisa om ämnet vill ha mer kunskaper och utbildning inom detta. De har utbildning från GIH:s tränarprogram och den andra är utbildad förskolelärare och specialpedagog.

Två uppger att de inte kan undervisa om träningsmetoder och träningsplanering utifrån sin utbildning. Den ena är utbildad lärare i idrott och hälsa och den andra är utbildad förskolelärare och specialpedagog.

Sex av 44 upplever att de inte kan undervisa om idrottsskador, och det är en av dessa som vill ha mer kunskap om skadehantering. Se Diagram 7 för deras utbildning.

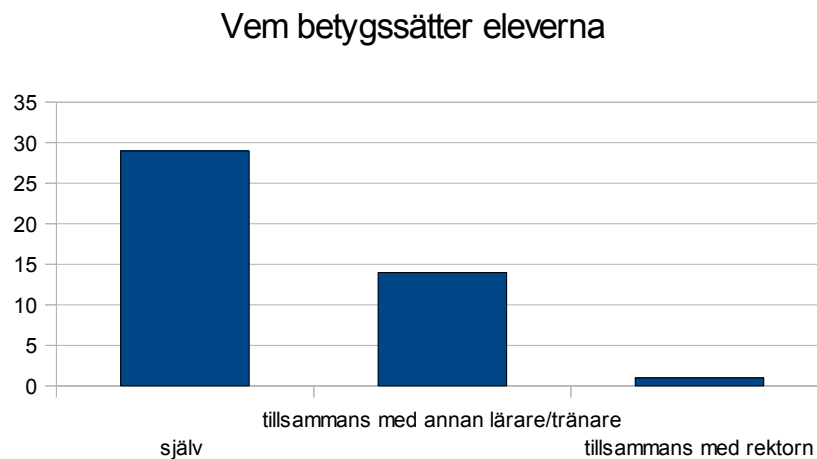
Diagram 7. Visar vilken utbildning lärarna har som ej kan undervisa om idrottsskador utifrån sin utbildning.

3.4 Betygssättning

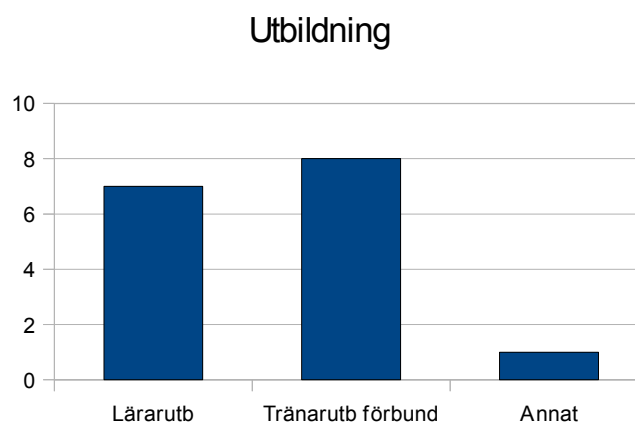
Knappt en av tre betygssätter eleverna tillsammans med någon annan lärare, en gör det tillsammans med rektorn, men till störst del så betygssätter lärarna eleverna på egen hand. Se Diagram 8.

Diagram 8. Vem som betygssätter eleverna.

Av de 14 lärare som betygssätter eleverna tillsammans med en eller flera andra lärare är det 50% som har en lärarutbildning, fyra i idrott och hälsa och tre i specialidrott. 57,1% har en tränarutbildning från förbundet men ingen lärarutbildning. 7,1% har en tränarutbildning från högskolan. Den tränaren som betygssätter eleverna tillsammans med rektorn har utbildning från GIH:s tränarprogram samt en tränarutbildning från specialidrottsförbundet. Se Diagram 9.

Diagram 9. Visar vilken utbildning de lärare har som betygssätter eleverna tillsammans med någon annan lärare.

Lärarytb = lärarutbildning i antingen idrott och hälsa eller specialidrott. Tränarytb förbund = tränarutbildning från specialidrottsförbundet.

3.5 Resultat från intervjuerna

Både lärare A och B har arbetat på vardera skolan med specialidrott sedan några år tillbaka. Lärare A arbetar på ett NIU med en lagidrott, hen undervisar i kurserna Idrottsspecialisering 1 och 2 samt Tävlings- och träningslära 1 och 2. Lärare A tog examen från GIH:s tränarprogram i juni innan hen började arbeta på skolan. Hen är inte tränare i någon idrottsförening vid intervjutillfället. Hen arbetar tillsammans med två tränare när de undervisar i specialidrott, de är totalt tre tränare i idrottshallen under träningarna.

Lärare B arbetar på ett NIU med en individuell idrott, kurserna som hen undervisar i är Tränings- och tävlingslära 1 och 2. Hen har arbetat på skolan sedan NIU startade och arbetar enbart med ämnet specialidrott samtidigt som hen arbetar i föreningen som tränare. Hen arbetar själv med undervisning i sin idrott men det finns ett samarbete på skolan mellan lärarna som undervisar i ämnet specialidrott.

3.5.1 Utbildning

Tränare A berättar att hen har ganska nyligen tagit examen från GIH:s tränarprogram och hen upplever att utbildningen har varit till stor nytta. De teoretiska och de praktiska bitarna har hen nytta av både i spelet och när de ska gå igenom teoretiska bitar på lektionstiden. Eftersom hen ganska nyligen tog examen från GIH så upplever hen att:

”Eftersom att jag gick ut [...] i juni månad där så har jag ganska bra koll fortfarande på vad som gäller. Så det tycker jag att jag kan lära ut.”

Tränare B arbetar med en individuell idrott och har utbildning från specialidrottsförbundet. Tränare B uttrycker att hen enbart har specialidrottsförbundets tränarutbildning men att detta inte är en akademisk utbildning som man kan visa upp men att hen har gjort allt man kan göra hos förbundet. Utöver sin utbildning från förbundet så har hen gått olika utbildningar på Bosön, bland annat fystränarutbildning. Under intervjuens gång får författaren uppfattningen att Lärare B upplever sin utbildning som otillräcklig, hen påpekar ett flertal gånger att utbildningen inte är akademisk.

”Men nån formell akademisk utbildning har man inte inte så att man kan hänga fram det kan man inte.”

3.5.2 Aktiva

Utifrån intervjuerna berättar båda tränarna som jag har intervjuat att de har varit aktiva i den idrott de undervisar i. Tränare A har tävlat i sin idrott och uppfattar det som positivt eftersom att man vet vad som krävs för att bli duktig, man vet vilka krav som ställs i olika situationer både på matcher och på träning.

”Man vet litegrann vad som krävs, [...] i idrotten vilka krav som ställs i olika situationer”

Tränare B säger att hen har tävlat på:

”På en rätt risig nivå”

Detta utvecklar hen sen och berättar att hen har tävlat på högsta nivån för ungdomar i sin idrott. Lärare B förklarar att hen tack vare att hen själv har tävlat i idrotten kan förstå hur de aktiva tänker men hen påpekar också att det är längesedan hen tävlade och att samhället har ändrats mycket och inte ser ut som de gjorde tidigare. En merit anser Lärare B att det är om man är själv är förälder. Genom att vara förälder så anser Lärare B att man som tränare och lärare lättare kan förstå ungdomar och hur olika familjeförhållanden kan påverka en idrottare. Om man som lärare eller tränare har barn själv kan man på ett enklare sätt förstå att idrotten inte är hela livet utan att det finns annat som också är viktigt.

3.5.3 Kunskaper

Lärare A vill ha mer kunskaper inom idrottspsykologi och idrottsledarskap men påpekar att man aldrig är fullärd inom några områden.

”Man är väl aldrig riktigt fullärd, man kan alltid lära sig mer.”

Vidare berättar hen att områden så som idrottspsykologi och idrottsledarskap vill hen ha mer kunskaper inom. Utifrån intervjuerna så berättar Lärare A att hen har haft stor nytta av sin utbildning från GIH. Lärare A berättar att hen ganska nyligen tog examen och upplever att hen har kunskap om vad som är viktigt inom sin idrott och har inte hunnit glömma det hen lärt sig under sin utbildning.

För att lära sig mer har lärare B valt att vara nyfiken och lära sig själv genom att läsa nya rapporter som kommer, prata med andra tränare och som hen säger:

”Bolla mycken med alla andra som man har som kollegor”

Detta gör hen i både tränaryrket och läraryrket. Denna tränaren upplever att hen har stor nytta av sin utbildning från specialidrottsförbundet men hen kan inte säga om det är utifrån den utbildningen som hen kan undervisa om hela det centrala innehållet i tränings- och tävlingslära 1 och 2. Eftersom att den här tränaren valt att läsa in sig på nya saker på egen hand så kan hen inte säga varifrån kunskaperna kommer, från specialidrottsförbundets tränarutbildning eller sin egen nyfikenhet.

Utifrån sin utbildning så undervisar både Lärare A och B både teoretiskt och praktiskt. Båda lärarna har både undervisningstillfällen som enbart är praktiska och enbart teoretiska och de vill implementera de teoretiska kunskaperna i den praktiska undervisningen. Lärare A förklarar att de i kurserna börjar med anatomi och fysiologi, för att sedan fördjupa sig inom uthållighet, styrka och snabbhet. Lärare B försöker alltid att implementera det hen har gått igenom på de teoretiska passen i träningen. Som exempel förklarar hen hur hen undervisar om kost och näringslära. Till att börja med får eleverna lära sig om de olika näringsämnen och varför de behövs sedan får de skriva en kostdagbok. Utifrån detta ska eleverna sedan ge förslag på hur de kan förbättra sitt kostintag för att orka med all träning, skoldagen och varför de behöver äta mer av vissa saker.

4. Diskussion

Syftet med den här uppsatsen var att ta reda på vilken utbildning de lärare som arbetar med ämnet specialidrott har samt om de upplever att de saknar kunskap inom vissa områden.

Frågeställningarna är: vilken utbildning har de lärare som arbetar med ämnet specialidrott?

Har lärarna själva varit aktiva i den idrott de undervisar i? På vilken nivå? Upplever de att de kan undervisa om hela det centrala innehållet utifrån sin utbildning eller vill de ha mer kunskaper inom något område? Hur gör de lärare som saknar formell lärarutbildning med betygssättningen?

Den individ som vill arbeta med ämnet specialidrott behöver i dagsläget inte ha studerat till lärare i ämnet specialidrott utan det är tillräckligt om hen har en utbildning från sitt specialidrottsförbund eller har varit aktiv på elitnivå i sin idrott (Skolverket 2012). Många lärare saknade lärarutbildning i ämnet och uppgav också att de saknade utbildning för att kunna betygssätta eleverna (Ferry 2014, s. 72). I den amerikanska collegeidrotten är situationen annorlunda. Många lärare och tränare som arbetar på college i USA, Kanada och Brasilien har en universitetsexamen inom idrott. (se Egerland, das Neves Salles & Baldi 2013, s. 339 ff; Wilson, Bloom & Harvey 2010, s 386 ff; Vorbeck, Ballard & Holcomb 2014, s. 38 ff)

4.1 Lärarnas utbildning

Tidigare utvärdering av ämnet från 2009 visar att det var knappt hälften av alla lärare som hade en lärarutbildning i ämnet specialidrott men att nästan alla hade en tränarutbildning från sitt specialidrottsförbund (Ferry & Olofsson 2009, s. 8). Ferry (2014) har i sin doktorsavhandling visat att många lärare som arbetade i ämnet saknade en akademisk utbildning (Ferry 2014, s. 72). Lärare och tränare som arbetade på college i Brasilien, Kanada och USA hade till största del utbildning i de ämnen de undervisade i. Många hade en tränarutbildning från universitet, antingen en kandidatexamen eller en masterexamen i ämnet (se Egerland, das Neves Salles & Baldi 2013, s. 339 ff; Wilson, Bloom & Harvey 2010, s. 386 ff; Vorbeck, Ballard & Holcomb 2014, s. 38 ff). Detta tyder på att tränarna var välutbildade och kunniga inom sitt yrke.

I min undersökning är det en liten andel av lärarna som har en lärarutbildning i ämnet specialidrott, knappt hälften av deltagarna har antingen en lärarutbildning i specialidrott eller idrott och hälsa. Ferry (2014) förklarar sina resultat med att det under åren 2002-2011 har

varit svårt att utbilda sig till lärare i specialidrott (Ferry 2014, s. 72). Det kan vara en anledning till att resultaten visar som de gör men en annan förklaring kan vara att det i dagsläget inte krävs att en lärare har lärarutbildning för att få undervisa i ämnet. För att få undervisa i specialidrott krävs en erfarenhetsbaserad och teoretiska kunskaper inom sin idrott. Den individ som vill arbeta med ämnet behöver i dagsläget inte studera till lärare i ämnet specialidrott utan det är tillräckligt med en erfarenhetsbaserad grund samt teoretiska kunskaper inom sin idrott (Skolverket 2012). Dessa krav kan vara en förklaring till att både mina och Ferrys resultat visar att många saknar en formell lärarutbildning i specialidrott.

Skolverket har lämnat in ett förslag till utbildningsdepartementet om att ändra specialidrotts definition från yrkesämne så att det ska krävas en lärarutbildning och lärarlegitimation för att få undervisa i ämnet¹. Riksidrottsförbundet står bakom detta förslag och vill ha en förändring. Frågan är vilka konsekvenser det kan få för de lärare som idag arbetar i ämnet men saknar lärarutbildning. Om förslaget skulle komma att genomföras så måste skolorna anställa nya lärare och enligt Ferry (2014) har det ju varit svårt att utbilda sig till lärare i specialidrott under många år (Ferry 2014, s. 72). Risken finns att det kommer att bli en brist på utbildade lärare och att skolorna kommer trots detta få anställa lärare utan en formell lärarutbildning. En viktig fråga att diskutera är om förslaget skulle gå igenom, hur ska man kunna komplettera sin utbildning för att få undervisa i ämnet. En lärare som deltar i enkätundersökningen berättade att hen inte kunnat söka till att utbilda sig till specialidrottslärare för att det i dagsläget inte finns som alternativ. För att läsa till lärare i ämnet måste man även studera till lärare i idrott och hälsa. Hur lång skulle denna utbildning vara, ska det gå att kombinera med arbete, ska man kunna komplettera denna på något sätt. Det är frågor Skolverket måste ha i åtanke om en förändring sker.

En annan viktig punkt att ta upp är att ämnet specialidrott syftar till att utveckla eleverna i sin idrott och det är enbart de elever som uppnår kraven som får läsa specialidrotts kurser. Syftet är att eleverna ska få möjligheten att satsa på en elitidrottskarriär under gymnasietiden. Specialidrott är ett ämne som enligt Ferry (2014) är en stor del av idrotten och inte en lika stor del av skolans värld (Ferry 2014, s. 72). Ett förslag skulle kunna vara att göra om upplägget för specialidrott och efterlikna den amerikanska collegeidrotten istället. Genom att ge eleverna chansen att utöva sin idrott på skoltid, träna och tävla för skolan men inte behöva bli betygsatta i sin idrott. Man kanske skulle låta eleverna som vill läsa specialidrott göra det på

1 Informant 1, mailkonversation den 11 november 2014

fyra år för att kunna göra en satsning på både sin skolgång och sin idrottssatsning. En annan av lärarna som deltar i enkätundersökningen påpekade att de elever som läser specialidrott inte får några meritpoäng i dessa kurser och måste ”jaga” meritpoäng i andra ämnen och genom detta inte får en ”enklare” gymnasiegång. Så en förändring till att efterlikna collegeidrotten skulle kunna vara ett förslag för att underlätta gymnasiegången för eleverna. Detta skulle kunna underlätta för eleverna och de lärare som arbetar med ämnet specialidrott skulle kunna fortsätta arbeta utan att behöva utbilda sig till lärare. Ämnets syfte är ju trots allt att eleverna ska kunna utveckla sin idrottsliga förmåga och ges möjligheten att utöva sin idrott på skoltid (Skolverket 2011, s. 1). Ämnet är som Ferry (2014) påpekar till största del en del av idrotten och inte lika stor del av gymnasieskolan (Ferry 2014, s. 72).

Ett annat förslag som man skulle kunna göra är att efterlikna det upplägg som man har i Australien så som Georgakis & Wilsons (2012) beskriver (Georgakis & Wilsons 2012, s. 38-40). Eleverna kan få möjligheten att träna och tävla för skolan och samtidigt träna i sin idrottsförening på fritiden. På så sätt kan gymnasiegången och satsningen på en elitidrottskarriär gå att kombinera men med skillnaden att de inte ska bli betygsatta i sin satsning. Detta kan leda till att de lärare och tränare som arbetar med ämnet inte behöver ha en lärarutbildning och de slipper att komplettera den om det blir en förändring av ämnet specialidrott.

Av deltagarna så är det knappt en av tre som enbart har en utbildning, resterande har en rad olika kombinationer av utbildningar. De har kombinationer av lärarutbildning i idrott och hälsa, specialidrott samt utbildning från specialidrottsförbundet ofta i kombination med någon annan form av utbildning. Exempelvis kan det vara fystränarutbildning från Bosön, Svenska olympiska kommitténs headcoachutbildning eller förbundsinstruktör. Detta tyder på att tränarna i undersökningen vill lära sig mer och inte anser att enbart en utbildning är tillräckligt för att vara en duktig och kunnig tränare. En stor del av lärarna i min undersökning har en tränarutbildning från sitt specialidrottsförbund. Detta tyder på att det kan vara av större vikt att ha en utbildning från specialidrottsförbundet än att ha en lärarutbildning i ämnet specialidrott. Detta kan uppfattas som att de kunskaper man får från sitt specialidrottsförbund är av större vikt än vad en lärarutbildning i ämnet kan ge. Att det är av större vikt att vara kunnig inom sin specifika idrott och dess krav än att man är utbildad till lärare i ämnet. Detta kan sammankopplas till att ämnet är som Ferry (2014) nämner, en större del av idrotten och inte en lika stor del av skolans värld. En lärarutbildning ger inte samma kunskaper som

specialidrottsförbundens tränarutbildningar gör, de syftar kanske mer till elitidrott än vad lärarutbildningen gör. Syftet med ämnet är ju trots allt att eleverna ska utveckla sin idrottsliga förmåga och kunna kombinera en gymnasiegång med en elitidrottssatsning (Skolverket 2011, s. 1).

4.2 Har lärarna varit aktiva i den idrott de undervisar i?

Av de lärare som deltar i undersökning är det enbart en som inte har tränat eller tävlat i den idrott hen undervisar i. Resterande 43 har tävlat i sin idrott. Hälften av deltagarna i studien har tävlat på antingen en internationell seniorelit nivå eller nationell seniorelit nivå i sin idrott, 14 av deltagarna har tävlat på en nationell elitnivå på antingen ungdomsnivå eller juniornivå. Detta kan tyda på att lärarna har mycket kunskaper från sin egen karriär som idrottare. En av lärarna uttrycker att hen har stor nytta av att själv ha varit aktiv i sin idrott för att hen vet vad som krävs för att lyckas och bli framgångsrik. Detta tyder på att lärarna har mycket erfarenheter från sitt eget idrottande och att det kan vara en fördel att själv ha tävlat på en hög nivå när man ska undervisa i ämnet. Den egna erfarenheten har gett vissa kunskaper som man inte kan få på något annat sätt. Skulle man ställa kravet att alla lärare som arbetar i ämnet ska ha tävlat på åtminstone en elitnivå på juniornivå för att få undervisa i ämnet.

Egna erfarenheter har visat sig vara positivt för hur man blir som tränare och ledare (se Wilson, Bloom & Harvey 2010, s. 386 ff; Vorbeck, Ballard & Holcomb 2014, s. 38 ff; Egerland, das Neves Salles & Baldi 2013, s. 339 ff).

Lärare B berättar att hen har nytta av sina erfarenheter från sitt eget idrottande men att samhället har förändrats sen hen var aktiv. Det är någonting alla tränare och lärare bör ha i åtanke, idrotten förändras och alla som arbetar med idrotten måste ha en vilja att följa med i denna förändring. Om man väljer att inte läsa in sig på ny kunskap som kommer fram och ta till sig denna så finns en risk ett ens idrottare inte kommer att uppnå sin fulla potential. Nya och bättre träningsmetoder, teknikutveckling, vikten av att äta och dricka under träning och tävling är bara några saker som utvecklas mycket och som har förändrats under den senaste tiden. Specialidrott är precis som många andra av skolans ämnen ett ämne som måste följa med i samma utveckling som forskningen. Syftet är ju trots allt att ge möjligheten för framtidens elitidrottare att skapa en bra träningsgrund och möjligheten att kunna utvecklas under gymnasietiden.

Tidigare forskning har visat att de erfarenheter man lär sig av att själv vara aktiv i en idrott upplevs som nyttigare och viktigare än en tränarutbildning. Tidigare tränare, kunskaper och kärlek till idrotten är viktiga ingredienser för att lyckas som tränare. Studier från Amerika

(Kanade, USA och Brasilien) har visat att de tränare som undervisar på college har varit aktiva i samma idrott och det egna idrottandet har gett mycket kunskaper om idrotten (se Wilson, Bloom & Harvey 2010, s 386 ff; Vorbeck, Ballard & Holcomb 2014, s. 38 ff; Egerland, das Neves Salles & Baldi 2013, s. 339 ff).

4.3 Kunskaper

Lärarna uppger i utvärderingen från 2009 att ämnen som näringslära, idrottspsykologi, idrott, jämställdhet, betygssättning och bedömning är det många som upplever att de saknar kompetens i och dessa delar vill de ha fortbildning i. Endast hälften har någon utbildning i betygssättning, och det är till störst del hos de som arbetar på RIG som saknar utbildning inom detta område. Ämnets syfte är enligt lärarna att utveckla eleverna i sin idrott, samt att kunna kombinera skolgång med idrottande. De uppskattar även att de har stor kunskap inom sin egen idrott vilket är en stor del av ämnets syfte. (Ferry & Olofsson 2009, s. 26ff)

Tränare på college i Brasilien uppskattar att de har stor kunskap inom teknik, taktik, planering och genomförande av träning, effekter av olika sorts träning (Egerland, das Neves Salles & Baldi 2013, s. 339 ff). Allt kan sammankopplas till genomförande av den valda idrotten. Winston, Bloom & Harvey (2010) visar i sin undersökning att det ämne som deras deltagare upplever att de fått mest kunskap från sin utbildning är psykologiska kunskaper, vissa saker som de har fått lära sig upplever de att de redan kunnat tack vare sitt eget idrottande (Wilson, Bloom & Harvey 2010, s. 386 ff).

De mest frekventa områden som lärarna i min undersökning vill ha mer kunskap inom är: idrottspsykologi, skador och rehabilitering, andra områden som lärarna vill ha mer kunskaper inom är: periodisering och träningsplanering, intervallträning, talangutveckling, systematik i idrott, screening, fysträning, anpassad träningslära och anatomi, pedagogik, betygssättning och bedömning, mentorskap, arbetsfysiologi. Majoriteten av deltagarna uppger att de vill ha mer utbildning inom ett eller flera områden. Nästan hälften av alla deltagare vill ha mer kunskap inom alla frågade områden. ”Man är aldrig fullärd” är ett återkommande svar.

En intressant notering som jag har gjort att av de som uppger att de inte kan undervisa om ett visst område inte vill ha mer utbildning inom detta specifika område. Vissa områden är precis som i utvärderingen från 2009, idrottspsykologi, betygssättning och bedömning områden som lärarna vill ha mer utbildning inom (Ferry & Olofsson 2009, s. 18 ff). En fundering som

uppkommer är om det verkligen är positivt att den egna erfarenheter från idrotten hjälper en som tränare? Många deltagare i min undersökning påpekar att man aldrig är fullärd och att det hela tiden kommer ny forskning inom träningslära, teknik etc. De övningar, träningsätt och taktiska moment som man själv har gjort under sin egen idrottskarriär kan i dagsläget vara omoderna och inte längre aktuella. De lärare som uppger att de vill vara uppdaterade och lära sig nya saker kommer förmodligen ha en undervisning som bygger på ny och modern forskning medan de som inte vill lära sig nytt kommer ha en undervisning som fortsätter i gamla invanda hjulspår. Detta kan som nämnt tidigare resultera i att deras idrottare inte utvecklas på samma sätt och riskerar att stanna i sin utveckling.

För att få undervisa i ämnet så behövs det som tidigare nämnts inte att man har en lärarutbildning, utan man ska ha en erfarenhetsbaserad och teoretiska kunskaper inom sin idrott. En intressant punkt är att det inte står preciserat att en lärare ska ha kunskaper inom skadeförebyggande träning eller i fysiska tester för att få undervisa i specialidrott. (Skolverket 2012). Detta är trots att delar av det centrala innehållet som eleverna ska få kunskaper inom och sedan betygssättas i. Ska lärare kunna undervisa om vissa delar av det centrala innehållet om det inte är preciserat att de ska kunna undervisa om dessa bitar eller går dessa bitar att bortse ifrån.

För att få studera till lärare i specialidrott med start höstterminen 2011 krävdes att man antingen hade läst specialidrott A och B på gymnasiet, arbetat som ledare i minst tre år eller varit elitaktiv inom sin idrott på minst juniornivå. Två av tre av dessa krav krävdes för att få påbörja utbildningen. Utbildningen består av 90 högskolepoäng, där studenterna läser tillsammans med GIH:s tränarprogram. Under utbildningen använder inte studenterna läroplanen eller det centrala innehållet i arbeten eller under tentor. Samt vissa delar av det centrala innehållet för specialidrott får de inte kunskaper om. Man kan tolka detta som att när studenterna är klara så besitter de inte lika mycket kunskaper som de lärare och tränare som i dagsläget arbetar med ämnet. Studenterna har en lärarutbildning som just nu inte krävs för att få undervisa i ämnet och de besitter förmodligen inte tillräckligt med kunskaper för att kunna bedriva undervisning för elitidrottare. Mycket av utbildningen är inriktad mot träningsplanering, fysiska tester, kost, skadehantering, teknik/taktikanalyser, formtoppning allt kan sammankopplas till den fysiska träningen. Detta är också ämnen som tränare i Brasilien har uppgett att de har mest kunskaper inom, områden som få in min studie vill ha mer utbildning inom. Idrottpspsykologi har studenterna inte läst, och inte hur idrottaren ska kunna prestera bättre med hjälp av mental träning och vikten av den. Detta är områden som

var det största enskilda området lärarna i min undersökning ville ha mer kunskap inom, och som utvärderingen av ämnet visade från 2009. (Olofsson & Ferry 2009, s. 18 ff)

Ett förslag skulle vara att man ändrar antagningskraven till utbildningen. Istället för att ha läst specialidrott i gymnasieskolan, så ska man ha gått ett antal steg i specialidrottsförbundets tränarutbildning, tävlat och tränat på minst en elitnivå för juniorer, och/eller arbetat som tränare i en eller flera föreningar i exempelvis minst tre år. Individen som vill söka till utbildning ska ha uppnått minst två av dessa krav. Detta för att öka kunskapsnivån hos de individer som vill studera till lärare i ämnet. Om man jämför kraven för att få påbörja studier på GIH:s tränarprogram så krävs det att studenten har uppfyllt två av de tre kraven: tävlat på elitnivå eller ha erfarenhet som ledare från någon av Riksidrottsförbundets specialidrottsförbund. Genomgått ledarutbildning inom idrott på minst grundnivå och blivit minst godkänd. Individen ska ha minst tre års erfarenhet av att vara elitaktiv eller tränare inom sin idrott. (Gymnastik och idrottshögskolan B 2014)

4.4 Betygsättning

Många saknar utbildning i hur man ska bedöma och betygsätta eleverna enligt Ferry & Olofsson (2009). Stor andel av eleverna får betyg VG eller högre i ämnet (Ferry & Olofsson 2009, s. 18 ff). Detta kan tyda på att lärarna inte vet hur de ska betygsätta eleverna och hur de ska bedöma elevernas olika förmågor och på så sätt ger ett högt betyg.

I min undersökning är det två av tre som betygsätter eleverna på egen hand och resterande gör det tillsammans med antingen en annan lärare eller med rektorn. Av de som betygsätter eleverna tillsammans med annan lärare så har fem lärare en lärarutbildning, sju en tränarutbildning från specialidrottsförbundet och en har utbildning från GIH:s tränarprogram. Det som är intressant i detta är att många som betygsätter eleverna tillsammans med någon annan har en formell lärarutbildning, av de som betygsätter eleverna på egen hand har inte det.

Ingen av lärarna som saknar formell lärarutbildning har uppgett att de har någon form av utbildning inom det området. Frågan är om de saknar utbildning inom betygsättning och bedömning eller om de helt enkelt har glömt att uppge att de har utbildning inom det här området. Om det är så att många saknar utbildning inom betygsättning och bedömning så

finns det en risk att betygen fortsätter att vara höga och att eleverna får högre betyg än vad deras kunskapsnivå ligger på.

De begränsningar som finns i den här uppsatsen är att deltagarantalet är väldigt litet, 44 deltagare i enkätundersökningen är inte tillräckligt för att dra slutsatser om hur utbildningsnivån ser ut för alla lärare i Stockholmsområdet. Ytterligare så kan man diskutera valet av metoder samt genomförandet av intervjuer och enkäter. Vidare skulle det vara intressant att göra en ny utvärdering av ämnet i hela landet för att få reda på vilken utbildning och kunskaper som lärarna besitter. Min undersökning undersöker enbart lärare i Stockholmsområdet och kan inte berätta hur det ser ut i hela landet. Man skulle även kunna göra observationer för att undersöka hur lärarna undervisar om det centrala innehållet i ämnet och för att få mer inblick i vilka kunskaper lärarna besitter. Vad lär de ut jämfört med det centrala innehållets delar? Detta kan dock komma att vara mycket tidskrävande, ta lång tid att sammanställa och analysera.

4.5 Sammanfattande diskussion

Sammanfattningsvis så har både tidigare utvärdering av ämnet och den här undersökningen visat att många lärare som arbetar med specialidrott saknar någon formell lärarutbildning, men att de flesta däremot har en utbildning från sitt specialidrottsförbund. Detta kan tyda på att de kunskaper man får från sitt specialidrottsförbund har större betydelse och är ”bättre” kunskaper än vad en lärarutbildning är. Det är också många som har en rad olika kombinationer av olika utbildningar och detta kan tolkas som att lärarna vill lära sig mer och är nyfikna. Alla lärare förutom en har varit aktiv i den idrott de undervisar i, tidigare forskning har visat vilken betydelse den egna erfarenheten av idrott har.

De områden som störst andel vill ha mer utbildning inom är idrottspsykologi och skadehantering, samt att många vill ha mer utbildning inom alla områden. Men många av lärarna påpekar att de aldrig blir fullärda och måste hålla sig uppdaterade då det forskas inom alla områden hela tiden. Trots att det är många som saknar formell lärarutbildning så betygssätter två tredjedelar eleverna på egen hand.

Den kunskap som framkommit och som jag som student kan ha användning av är att om det kommer att bli en förändring av ämnet specialidrott så är jag en av få med en lärarutbildning. Om det nu skulle bli en förändring så kan det komma att vara lärarbrist på landets NIU och RIG. Risken är att eleverna får en försämrad träningsmöjlighet eftersom att lärarna som är

med i undersökningen är välutbildade och har många olika utbildningar, något som kanske kommer att saknas om det enbart krävs en lärarutbildning för att få undervisa i ämnet.

Käll- och litteraturförteckning

Bowles. R & O'Sullivan. M (2012) Rhetoric and reality: the role of the teacher in shaping a school sport programme. *Physical Education and Sport Pedagogy* Vol. 17 (3), s. 303-316

Egerland. E. M, das Neves Salles. W & Figueiró Baldi. M (2013) Perception of professional competence of Brazilian college coaches. *Revista Brasileira de Cineantropometria e Desempenho Humano*. S 438-446.

Ejlertsson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*. 2. [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Eliasson. I, Ferry. M & Olofsson. E (2012) *Dörrarna öppnade för mera en studie om idrottsprofilerad utbildning i grundskolan*. Umeå universitet. S 5-31

Ferry. M (2014) *Idrottsprofilerad utbildning- i spåren av en avreglerad skola*. Diss. Göteborgs universitet

Ferry. M & Olofsson. E (2009) *Ämnet specialidrott i gymnasieskolan- en utvärdering av ämnet läsåret 2008/09*. FoU-rapport 2009:5

Georgakis. S & Wilson. R (2012) Australian Physical Education and School Sport: An Exploration into Contemporary Assessment. *Fredolfus: Asian Journal of Exercise & Sports Science 2012* Vol. 9 (No. 1), s. 37-52

Gymnastik och idrottshögskolan (2014) <http://gih.se/Utbildning/Vara-utbildningar/Program/Lararprogrammet/Inriktning-mot-arbete-i-gymnasieskolan/> [2014-12-08]

Gymnastik och idrottshögskolan (2014) <http://gih.se/Utbildning/Vara-utbildningar/Program/Tranarprogrammet/> [2014-12-08]

Hassmén, Nathalie & Hassmén, Peter (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. 1. uppl. Stockholm: SISU idrottsböcker

Riksidrottsförbundet A (2014)

<http://www.svenskidrott.se/Elitidrottochutbildning/Riksidrottsgymnasium/Foreleverforaldrar/>
[2014-10-27]

Riksidrottsförbundet B (2014)

<http://www.svenskidrott.se/Elitidrottochutbildning/Nationelltgodkandaidrottsutbildningar/>
[2014-10-27]

Riksidrottsförbundet C (2014)

<http://www.svenskidrott.se/Elitidrottochutbildning/Riksidrottsgymnasium/ForkommunskolaSF/>
[2014-12-15]

Riksidrottsförbundet D (2014)

<http://www.svenskidrott.se/Elitidrottochutbildning/Riksidrottsgymnasium/ForkommunskolaSF/Fjardearet/> [2014-12-15]

Skolverket (2011) *Läroplan för gymnasieskolan specialidrott*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2012) http://www.skolverket.se/regelverk/skolfs/skolfs?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fwpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D2398 [2014-10-27]

Skolverket (2014) <http://www.skolverket.se/press/pressmeddelanden/2014/manga-obehoriga-larare-i-skolan-1.223857> [2014-09-29 kl 10:13]

Skolverket A (2014) http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&p_verksamhetsar=2013&report=personal_amne&lankod=&kommunkod=&p_hman=00&p_niva=S&p_amne=12&p_verksform=21 [2014-10-27]

Skolverket B (2014) http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&p_verksamhetsar=2013&report=personal_amne&lankod=&kommunkod=&p_hman=00&p_niva=S&p_amne=12&p_verksform=11 [2014-10-27]

Skolverket C (2014) http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&p_verksamhetsar=2013&report=personal_amne&lankod=01&kommunkod=&p_hman=00&p_niva=S&p_amne=12&p_verksform=21 [2014-10-27]

Skolverket D (2014) http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&p_verksamhetsar=2013&report=personal_amne&lankod=01&kommunkod=&p_hman=00&p_niva=S&p_amne=12&p_verksform=11 [2014-10-27]

Vetenskapsrådet (1980) *Forskningsetiska principer inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning*. S 6-14

Vorbeck, J, Ballard, M & Holcomb, D.R (2014) Profile of Secondary Health and Physical Education Teachers in Kentucky. *Kahperd Journal* Vol. 51 (2), s. 37-47

Wilson, L.M, Bloom, G.A, & Harvey, W.J (2010) Sources of knowledge acquisition: perspectives of the high school teacher/coach. *Physical Education and Sport Pedagogy* Vol. 15, (4), s. 383–399

Muntliga källor

Informant 1, mailkonversation den 11 november 2014

Lärare A, intervju genomförd den 25 oktober 2014

Lärare B, intervju genomförd den 5 november 2014

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar:

Syftet med den här uppsatsen är att ta reda på vilken utbildning de lärare som arbetar med ämnet specialidrott har samt om de upplever att de saknar kunskap inom vissa områden.

Vilken utbildning har de lärare som arbetar med ämnet specialidrott?

Har lärarna själva varit aktiva inom den idrott de undervisar i? På vilken nivå i så fall?

Upplever lärarna att de kan undervisa i hela det centrala innehållet utifrån den utbildning de har? Är det någonting som de vill ha mer kunskap/utbildning inom?

Hur gör de lärare/tränare som saknar formell lärarutbildning med betygssättningen?

Vilka sökord har du använt?

teacher education and physical education → Ebsco 3375 resultat, 2000-2014, full text och peer reviewed.

teacher education and sport skill → Ebsco, 52 resultat,

teacher education and sport program → Ebsco, 63 resultat

teacher and teacher education 69,339 r 1999-2014 ebsco

teacher and coach education 250 resultat. 1999-2014 ebsco

Var har du sökt?

Sökningar som gav relevant resultat

Kommentarer

Finns inte mycket forskning inom ämnet specialidrott från andra länder än Sverige utan man får istället titta på lärare i idrott och hälsa samt tränares kunskaper.

Bilaga 2 Läroplan för specialidrott

SPECIALIDROTT

Ämnet specialidrott möjliggör en utveckling av den idrottsliga förmågan mot elitnivå inom en vald idrott. Det behandlar metoder och teorier för prestationsutveckling mot elitnivå.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet specialidrott ska syfta till att eleverna utvecklar den idrottsliga förmågan samt ett etiskt förhållningssätt till idrott och det egna idrottsutövandet. Den ska ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om metoder och teorier för träning samt förmåga att

planera, genomföra och utvärdera tränings- och tävlingsverksamhet. Dessutom ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om människokroppens byggnad och funktion samt om energigivande processer, kost, mentala aspekter och andra faktorer av betydelse för prestationsförmågan.

Undervisningen ska även ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om idrottsrörelsens betydelse i samhället, dess framväxt, mål och omfattning nationellt och internationellt. Dessutom ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar förmåga till ledarskap i träningsverksamhet och i andra funktioner inom idrottsrörelsen.

Eleverna ska genom att medverka i olika verksamheter få inblick i och erfarenhet av elitidrott och träningsutveckling samt av idrottsrörelsens roll i samhället och av ledarskap i olika idrottsliga sammanhang. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om människans beteende, som individ och som gruppmedlem, och om hur kroppsideal och andra värderingar baserade på kultur och kön framträder i miljöer som är kopplade till tränings- och tävlingsaktiviteter. Undervisningen ska motverka diskriminerande föreställningar och bidra till att olika fysiska förutsättningar respekteras.

Undervisningen i ämnet specialidrott ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Förmåga att utöva vald idrott på elitnivå.
2. Kunskaper om hur den egna kroppen fungerar i tränings- och tävlingssammanhang utifrån idrottspsykologiska, idrottsfysiologiska och näringsfysiologiska teorier.
3. Kunskaper om ledarskap och idrottsrörelsens organisation.
4. Kunskaper om samt förmåga att använda och utvärdera träningsmetoder för att utveckla prestationsförmågan.

5. Kunskaper om idrotts- och träningsmiljöers betydelse för prestationsutveckling samt om hur

skador och ohälsa förebyggs och behandlas.

6. Kunskaper om olika värderingar i tränings- och tävlings sammanhang samt förmåga att anpassa träning till etiska normer och regler för träning och idrottsliga aktiviteter.

7. Kunskaper om människors sätt att samverka och kommunicera i tränings- och tävlings sammanhang samt förmåga att leda, kommunicera, samarbeta och samverka.

2

Kurser i ämnet

Idrottsledarskap, 100 poäng. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen pedagogiskt ledarskap.

Idrottsspecialisering 1, 100 poäng. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen idrott och hälsa 1 – specialisering.

Tränings- och tävlingslära 1, 100 poäng. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen träningslära 1.

Idrottsspecialisering 2, 100 poäng, som bygger på kursen idrottsspecialisering 1. Dessutom bygger den på kursen tränings- och tävlingslära 1 eller kursen träningslära 1.

Tränings- och tävlingslära 2, 100 poäng, som bygger på kursen tränings- och tävlingslära 1 eller

kursen träningslära 1. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen träningslära 2.

Idrottsspecialisering 3, 100 poäng, som bygger på kursen idrottsspecialisering 2. Den bygger också på kursen tränings- och tävlingslära 2 eller kursen träningslära 2.

Tränings- och tävlingslära 3, 100 poäng, som bygger på kursen tränings- och tävlingslära 2 eller

kursen träningslära 2. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen träningslära 3.

3

Idrottsledarskap, 100 poäng

Kurskod: SPEIDT0

Kursen idrottsledarskap omfattar punkterna 3 och 5–7 under rubriken Ämnets syfte, med speciell betoning på punkt 7. I kursen behandlas grundläggande kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Funktionärskap och ledarskap inom idrotten.
- Idrottsföreningars organisation och verksamhet.
- Ledarskap och organisation utifrån olika teorier och modeller.
- Ledarens påverkan på individerna, gruppen och det sociala sammanhanget samt individernas, gruppens och det sociala sammanhangets påverkan på ledaren.
- Utvecklingsområden för idrottsledarskap inom barn- och ungdomsverksamhet.
- Tränings- och tävlingsmiljöernas betydelse för prestationsutveckling.
- Riskanalyser av tränings- och tävlingsmiljöer.
- Värderingar kring ledarskap och idrottsverksamhet. Ledarskap ur ett genus- och jämställdhetsperspektiv.
- Planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av olika ledaraktiviteter.
- Konflikthantering i tränings- och tävlingsmiljöer, till exempel förhållningssätt till medspelare, motspelare och domare.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** ledarskapets villkor och förutsättningar samt organisationsformer

inom vald idrott. Dessutom ger eleven exempel på vad som påverkar ledarskapet och organisationen. I beskrivningarna använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar **enkla** samband och drar **enkla** slutsatser.

Eleven planerar, såväl självständigt som i samarbete med andra, uppgifter och aktiviteter utifrån syfte och mål. Utifrån planeringen genomför eleven uppgifterna och aktiviteterna i **samråd** med handledare. I arbetet interagerar eleven, samt kommunicerar **med viss säkerhet**, i sitt ledarskap och i möten med människor. Dessutom gör eleven en **enkel** dokumentation av utförda uppgifter och aktiviteter. I dokumentationen använder eleven **med viss säkerhet** relevanta begrepp. När arbetet är utfört utvärderar eleven uppgifterna och aktiviteterna med **enkla** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **översiktligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar.

Eleven diskuterar **översiktligt** egna och andras attityder, värderingar och handlingar i relation till uppgifterna och aktiviteterna samt till ledarskap. I diskussioner framför eleven **enkla**

argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

4

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** ledarskapets villkor och förutsättningar samt organisationsformer inom vald idrott. Dessutom ger eleven exempel på vad som påverkar ledarskapet och organisationen. I beskrivningarna använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar samband och drar **välgrundade** slutsatser.

Eleven planerar, såväl självständigt som i samarbete med andra, uppgifter och aktiviteter utifrån syfte och mål. Utifrån planeringen genomför eleven uppgifterna och aktiviteterna **efter samråd** med handledare. **Eleven diskuterar utförligt sin egen och andras roll och betydelse**

samt tar utgångspunkt i det vid sitt eget handlande. I arbetet interagerar eleven, samt kommunicerar **med viss säkerhet**, i sitt ledarskap och i möten med människor. Dessutom gör eleven en **noggrann** dokumentation av utförda uppgifter och aktiviteter. I dokumentationen använder eleven **med viss säkerhet** relevanta begrepp. När arbetet är utfört utvärderar eleven uppgifterna och aktiviteterna med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål. I

utvärderingen

diskuterar eleven **utförligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar.

Eleven diskuterar **utförligt** egna och andras attityder, värderingar och handlingar i relation till uppgifterna och aktiviteterna samt till ledarskap. I diskussioner framför eleven **välgrundade** argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** ledarskapets villkor och förutsättningar samt organisationsformer inom vald idrott. Dessutom ger eleven exempel på vad som påverkar ledarskapet och organisationen. I beskrivningarna använder eleven **med säkerhet** centrala

begrepp och teorier samt förklarar **komplexa** samband och drar **välgrundade och nyanserade**

slutsatser. **Dessutom värderar eleven teorierna med nyanserade omdömen och argumenterar för deras styrkor och svagheter.**

Eleven planerar, såväl självständigt som i samarbete med andra, uppgifter och aktiviteter utifrån syfte och mål. **I planeringen identifierar eleven kritiska moment och förebygger hinder som kan uppstå under genomförandet.** Utifrån planeringen genomför eleven uppgifterna och aktiviteterna **efter samråd** med handledare **samt anpassar genomförandet till den aktuella situationen.** Eleven **diskuterar utförligt och nyanserat sin egen och andras roll och betydelse samt tar utgångspunkt i det vid sitt eget handlande.** I arbetet interagerar eleven, samt kommunicerar **med säkerhet**, i sitt ledarskap och i möten med människor. Dessutom gör eleven en **noggrann och utförlig** dokumentation av utförda uppgifter och aktiviteter. I dokumentationen använder eleven **med säkerhet** relevanta begrepp. När arbetet är utfört utvärderar eleven uppgifterna och aktiviteterna med **nyanserade**

omdömen utifrån uppsatta mål **och deltagarnas respons.** I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar.

5

Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat** egna och andras attityder, värderingar och handlingar i relation till uppgifterna och aktiviteterna samt till ledarskap. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

6

Idrottsspecialisering 1, 100 poäng

Kurskod: SPEIDS01

Kursen idrottsspecialisering 1 omfattar punkterna 1–2 och 4–7 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Regler, taktik och teknik inom vald idrott.
- Den valda idrottens utveckling nationellt och internationellt.
- Faktorer i tränings- och tävlingssammanhang som påverkar såväl fysisk som psykisk prestationsförmåga.
- Träningsmetoders betydelse för individuell utveckling.

- Olika träningsmetoders kvaliteter i vald idrott, till exempel teknik- och konditionsträning samt mental träning.
- Planering av träning baserad på individuell utveckling.
- Genomförande av träning baserad på individuell utveckling.
- Värdering av träning baserad på individuell utveckling.
- Skadeförebyggande aktiviteter och grundläggande behandling av skador samt agerande vid akut omhändertagande.
- Olika syn på träning och tävlande, till exempel tränarens och utövarens förväntningar och mål.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven genomför, **med viss säkerhet** och **i samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med **viss** precision och kontroll. I tävlingssituationer agerar eleven **med viss säkerhet** i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven beskriver **översiktligt**, utifrån tränings- och tävlingssituationer, träningsmetoder och teorier som kan användas för att utveckla idrottsutövandet. I beskrivningarna använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp.

Eleven planerar och genomför **i samråd** med handledare sin träning. I träningen prövar eleven

olika metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga skador. Dessutom diskuterar eleven **översiktligt** hur olika värderingar i tränings- och tävlingssammanhang har betydelse för prestationsförmåga och idrottsliga resultat.

Eleven samarbetar och kommunicerar **med viss säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

7

Betyget C

Eleven genomför, **med viss säkerhet** och **efter samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med precision och kontroll. I tävlingssituationer agerar eleven **med viss säkerhet**

i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven beskriver **utförligt**, utifrån tränings- och tävlingssituationer, träningsmetoder och teorier som kan användas för att utveckla idrottsutövandet. I beskrivningarna använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp.

Eleven planerar och genomför **efter samråd** med handledare sin träning. I träningen prövar eleven olika metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga

skador. **Eleven utvärderar metoderna med nyanserade omdömen utifrån resultat och teorier.** Dessutom diskuterar eleven **utförligt** hur olika värderingar i tränings- och tävlingssammanhang har betydelse för prestationsförmåga och idrottsliga resultat.

Eleven samarbetar och kommunicerar **med viss säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven genomför, **med säkerhet** och **efter samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med **god** precision och kontroll. I tävlingssituationer agerar eleven **med säkerhet** i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat**, utifrån tränings- och tävlingssituationer, träningsmetoder och teorier som kan användas för att utveckla idrottsutövandet. I beskrivningarna använder eleven **med säkerhet** centrala begrepp.

Eleven planerar och genomför **efter samråd** med handledare sin träning. I träningen prövar eleven olika metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga

skador. **Eleven utvärderar metoderna med nyanserade omdömen utifrån resultat och teorier samt föreslår alternativa metoder för att förbättra resultatet.**

Dessutom diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** hur olika värderingar i tränings- och tävlingssammanhang har betydelse för prestationsförmåga och idrottsliga resultat.

Eleven samarbetar och kommunicerar **med säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan

och situationens krav.

8

Idrottsspecialisering 2, 100 poäng

Kurskod: SPEIDS02

Kursen idrottsspecialisering 2 omfattar punkterna 1–2 och 4–7 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper inom vald idrott.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Regler, taktik och teknik inom vald idrott.
- Val av träningsmetoder och sammansättning av individuellt anpassade träningsprogram.
- Genomförande av individuellt anpassade träningsprogram baserad på individuell utveckling.
- Värdering av olika träningsmetoders kvaliteter, till exempel teknik-, rörlighets- och snabbhetsträning.
- Värdering av individuellt anpassade träningsprogram baserad på individuell utveckling.
- Skadeförebyggande träning.
- Olika kulturers värderingar av tävlingsvillkor ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Diskriminering inom idrotten och hur den kan motverkas samt hur olika kropps- och samhällsideal påverkar idrottsutövandet och samhället i övrigt.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven genomför, i **samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med precision och kontroll. I tävlingssituationer väljer eleven **med viss säkerhet** insatsnivå efter kända förutsättningar samt agerar **med viss säkerhet** i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven väljer, utifrån tränings- och tävlingssituationer, **med viss säkerhet** metoder som utvecklar idrottsutövandet. Eleven beskriver **översiktligt** metodernas kvaliteter. I beskrivningarna använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp. Utifrån valda metoder planerar och genomför eleven i **samråd** med handledare sin träning. I träningen väljer och prövar eleven andra metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga skador. Eleven utvärderar metoderna med **enkla** omdömen utifrån resultat och teorier. Dessutom diskuterar eleven **översiktligt** hur olika värderingar i tränings- och

tävlingssammanhang har betydelse för prestationsförmåga och idrottsliga resultat.

Eleven samarbetar och kommunicerar **med viss säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

9

Betyget C

Eleven genomför, **efter samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med precision och kontroll. I tävlingssituationer väljer eleven **med viss säkerhet** insatsnivå efter kända förutsättningar samt agerar **med viss säkerhet** i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven väljer, utifrån tränings- och tävlingssituationer, **med viss säkerhet** metoder som utvecklar idrottsutövandet. Eleven beskriver **utförligt** metodernas kvaliteter. I

beskrivningarna

använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp. Utifrån valda metoder planerar och genomför eleven **efter samråd** med handledare sin träning. I träningen väljer och prövar eleven andra metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga skador. Eleven utvärderar metoderna med **nyanserade** omdömen utifrån resultat och teorier. Dessutom diskuterar eleven **utförligt** hur olika värderingar i tränings- och tävlingssammanhang har betydelse för prestationsförmåga och idrottsliga resultat.

Eleven samarbetar och kommunicerar **med viss säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven genomför, **efter samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med **god** precision och kontroll. I tävlingssituationer väljer eleven **med säkerhet** insatsnivå efter kända förutsättningar samt agerar **med säkerhet** i möter med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven väljer, utifrån tränings- och tävlingssituationer, **med säkerhet** metoder som utvecklar idrottsutövandet. Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** metodernas kvaliteter. I

beskrivningarna använder eleven **med säkerhet** centrala begrepp. Utifrån valda metoder planerar och genomför eleven **efter samråd** med handledare sin träning. I träningen väljer och prövar eleven andra metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga skador. Eleven utvärderar metoderna med **nyanserade** omdömen utifrån resultat och teorier. Dessutom diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** hur olika värderingar i träningsoch tävlingssammanhang har betydelse för prestationsförmåga och idrottsliga resultat. Eleven samarbetar och kommunicerar **med säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

10

Idrottsspecialisering 3, 100 poäng

Kurskod: SPEIDS03

Kursen idrottsspecialisering 3 omfattar punkterna 1–2 och 4–7 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper inom vald idrott.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Regler, taktik och teknik inom vald idrott.
- Val av träningsmetoder och sammansättning av individuellt anpassade träningsprogram.
- Planering, genomförande och utvärdering av individuellt anpassade tränings- och tävlingsprogram baserade på individuell utveckling.
- Planering, genomförande och utvärdering av tränings- och tävlingsprogram för andra utövare inom elitidrott.
- Skadeförebyggande träning.
- Idrottens tränings- och tävlingsverksamhet ur ett internationellt perspektiv.
- Livsstil och omgivande miljöers påverkan för att prestera inom tränings- och tävlingsverksamhet.
- Samhällsnyttan av tränings- och tävlingsaktiviteter samt elitidrott som förebild.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven genomför, **i samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt skickligt med precision och kontroll. I tävlingssituationer väljer eleven med säkerhet insatsnivå efter kända förutsättningar samt visar improvisationsförmåga genom att **med viss säkerhet** anpassa insatsnivå i oförutsedda situationer. I tävlingssituationer agerar eleven också **med viss säkerhet** i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven använder tidigare tränings- och tävlingserfarenheter för att **i samråd** med handledare långsiktigt planera tränings- och tävlingsaktiviteter. Eleven väljer **med viss säkerhet** metoder som utvecklar idrottsutövandet samt motiverar **översiktligt** sina val med hänvisning till tidigare erfarenheter och relevanta teorier. Utifrån valda metoder planerar och genomför eleven

i samråd med handledare sin träning. I träningen väljer och prövar eleven andra metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga skador. Eleven utvärderar

metoderna med **enkla** omdömen utifrån resultat och teorier. I utvärderingen använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp, hänvisar till teorier, förklarar **enkla** samband och drar **enkla** slutsatser. Dessutom diskuterar eleven **översiktligt** centrala faktorer i livsstilen som är betydelsefulla för att prestera optimalt i tränings- och tävlingsverksamhet. Eleven samarbetar och kommunicerar **med viss säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

11

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven genomför, **efter samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt skickligt med precision och kontroll. I tävlingssituationer väljer eleven med säkerhet insatsnivå efter kända förutsättningar samt visar improvisationsförmåga genom att **med viss säkerhet** anpassa insatsnivå i oförutsedda situationer. I tävlingssituationer agerar eleven också **med viss säkerhet** i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven använder tidigare tränings- och tävlingserfarenheter för att **efter samråd** med

handledare långsiktigt planera tränings- och tävlingsaktiviteter. Eleven väljer **med viss säkerhet** metoder som utvecklar idrottsutövandet samt motiverar **utförligt** sina val med hänvisning till tidigare erfarenheter och relevanta teorier. Utifrån valda metoder planerar och genomför eleven **efter samråd** med handledare sin träning. I träningen väljer och prövar eleven andra metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga skador. Eleven utvärderar metoderna med **nyanserade** omdömen utifrån resultat och teorier. I utvärderingen använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp, hänvisar till teorier, förklarar samband och drar **välgrundade** slutsatser. Dessutom diskuterar eleven **utförligt** centrala faktorer i livsstilen som är betydelsefulla för att prestera optimalt i träningsoch tävlingsverksamhet. Eleven samarbetar och kommunicerar **med viss säkerhet** i träningsoch tävlingssituationer.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven genomför, **efter samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt skickligt med **god** precision och kontroll. I tävlingssituationer väljer eleven med säkerhet insatsnivå efter kända förutsättningar samt visar improvisationsförmåga genom att **med säkerhet** anpassa

insatsnivå i oförutsedda situationer. I tävlingssituationer agerar eleven också **med säkerhet** i mötet med nya miljöer. Dessutom tar eleven i tävlandet ansvar för att förebygga skador och ohälsa.

Eleven använder tidigare tränings- och tävlingserfarenheter för att **efter samråd** med handledare långsiktigt planera tränings- och tävlingsaktiviteter. Eleven väljer **med säkerhet** metoder som utvecklar idrottsutövandet samt motiverar **utförligt** sina val med hänvisning till tidigare erfarenheter och relevanta teorier. Utifrån valda metoder planerar och genomför eleven

efter samråd med handledare sin träning. I träningen väljer och prövar eleven andra metoder som kan vara av betydelse för att förbättra resultatet och för att förebygga skador. Eleven utvärderar metoderna med **nyanserade** omdömen utifrån resultat och teorier. I utvärderingen använder eleven **med säkerhet** centrala begrepp, hänvisar till teorier, förklarar **komplexa**

samband och drar **välgrundade och nyanserade** slutsatser. Dessutom diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** centrala faktorer i livsstilen som är betydelsefulla för att prestera

12
optimalt i tränings- och tävlingsverksamhet. Eleven samarbetar och kommunicerar **med säkerhet** i tränings- och tävlingssituationer.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

13

Tränings- och tävlingslära 1, 100 poäng

Kurskod: SPETRÄ01

Kursen tränings- och tävlingslära 1 omfattar punkterna 2 och 4–6 under rubriken Ämnets syfte, med särskild betoning på punkterna 2 och 4. I kursen behandlas grundläggande kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Kroppens grundläggande anatomi och fysiologi samt grundläggande träningslära.
- Grundläggande närings- och kostkunskap för tränings- och tävlingsverksamhet.
- Idrottspsykologiska faktorer som påverkar prestationen i tränings- och tävlingssituationer.
- Livsstil, stödande nätverk och omgivande miljöers betydelse för prestation samt analyser av kritiska områden för skador relaterade till elitidrott och hur alternativ tränings- och tävlingsplanering kan utvecklas.
- Analys av personliga kvaliteter för optimal tränings- och tävlingsaktivitet.
- Träningsmetoder för uthållighet, styrka, rörlighet, snabbhet och koordination.
- Planering, genomförande och utvärdering av anpassade träningsprogram för tävlingsverksamhet.
- Människors olika förutsättningar för tränings- och tävlingsverksamhet.
- Idrottsmiljöers betydelse för tränings- och tävlingsprestation.
- Metoder för behandling av idrottsskador.
- Etiska normer och regler för tränings- och tävlingsaktiviteter och för idrottslig aktivitet i övrigt.
- Tränings- och tävlingsaktiviteter på lika villkor samt kulturella värderingar i tränings- och

tävlingssammanhang.

- Diskriminering i tränings- och tävlingssammanhang samt hur den kan motverkas.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** kroppens byggnad och funktion och ger exempel på hur den påverkas av kost och träning. Dessutom redogör eleven **översiktligt** för några olika träningsmetoder och deras teoretiska grund. I redogörelsen diskuterar eleven **översiktligt** hur träning kan användas för att utveckla rörelsequaliteter och idrottslig förmåga samt idrottspsykologiska faktorer och deras betydelse. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar **enkla** samband och drar **enkla** slutsatser.

Eleven planerar, utifrån kända teorier och uppsatta mål, sin träning. Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **i samråd** med handledare. I träningen tar eleven ansvar för att förebygga skador och ohälsa. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **enkla** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **översiktligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. Dessutom resonerar eleven **översiktligt** om betydelsen av olika typer av träning liksom om träningsmiljöernas, kostens och livsstilens betydelse för optimala tränings- och tävlingsresultat.

Eleven diskuterar **översiktligt** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal.

14

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** kroppens byggnad och funktion och ger exempel på hur den påverkas av kost och träning. Dessutom redogör eleven **utförligt** för några olika träningsmetoder och deras teoretiska grund. I redogörelsen diskuterar eleven **utförligt** hur träning kan användas för att utveckla rörelsequaliteter och idrottslig förmåga samt idrottspsykologiska faktorer och deras betydelse. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar samband och drar **välgrundade** slutsatser.

Eleven **väljer metoder och** planerar, utifrån kända teorier och uppsatta mål **samt aktuella**

förutsättningar, sin träning. Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **efter samråd** med handledare. I träningen tar eleven ansvar **samt anpassar tränings- och tävlingsplaneringen** för att förebygga skador och ohälsa. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. Dessutom resonerar eleven **utförligt** om betydelsen av olika typer av träning liksom om träningsmiljöernas, kostens och livsstilens betydelse för optimala tränings- och tävlingsresultat.

Eleven diskuterar **utförligt** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** kroppens byggnad och funktion och ger exempel på hur den påverkas av kost och träning. Dessutom redogör eleven **utförligt och nyanserat** för några olika träningsmetoder och deras teoretiska grund. I redogörelsen diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** hur träning kan användas för att utveckla rörelsequaliteter och idrottslig förmåga samt idrottspsykologiska faktorer och deras betydelse. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar **komplexa** samband och drar **välgrundade och nyanserade** slutsatser.

Eleven **väljer metoder och** planerar, utifrån kända teorier och uppsatta mål **samt aktuella förutsättningar**, sin träning. **Dessutom motiverar eleven sina val. I planeringen identifierar eleven kritiska moment och förebygger hinder som kan uppstå vid genomförandet.** Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **efter samråd** med handledare **samt anpassar genomförandet till den aktuella situationen.** I träningen tar eleven ansvar **samt anpassar tränings- och tävlingsplaneringen** för att förebygga skador och

ohälsa. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta

15

mål. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. Dessutom resonerar eleven **utförligt och nyanserat** om betydelsen av olika typer av träning liksom om träningsmiljöernas, kostens och livsstilens

betydelse för optimala tränings- och tävlingsresultat.

Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

16

Tränings- och tävlingslära 2, 100 poäng

Kurskod: SPETRÄ02

Kursen tränings- och tävlingslära 2 omfattar punkterna 2 och 4–6 under rubriken Ämnets syfte.

I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Fördjupning i kroppens anatomi och fysiologi, till exempel hur styrketräning påverkar kroppen ur anatomiskt och fysiologiskt perspektiv och ur prestationsperspektiv.
- Kroppens energiomsättning samt näringsfysiologi. Energibehov och energibalans utifrån tränings- och tävlingsperspektiv.
- Individens upplevelse av fysisk aktivitet, tävlings- och elitidrott samt hur tillstånd och karaktärsdrag spelar in och påverkar upplevelsen.
- Fördjupning i träningsmetoder, till exempel uthållighet, styrka, rörlighet, snabbhet och koordination.
- Planering, genomförande och utvärdering av egna och andras tränings- och tävlingsprogram.
- Kostregistrering och kostdataprogram.
- Tester för att mäta fysiska och psykiska kvaliteter, till exempel konditions- och rörlighetstester.
- Idrottsmiljöers betydelse för tränings- och tävlingsprestation.
- Metoder för skadeförebyggande träning och för behandling av skador. Alternativa behandlingsformer.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** kroppens anatomi, näringsfysiologi och energigivande processer

och ger exempel på hur dessa påverkas av kost och träning. Eleven beskriver även

översiktligt

hur skadeförebyggande träning kan bedrivas. Dessutom redogör eleven **översiktligt** för olika träningsmetoder och deras betydelse för prestationsutvecklingen inom vald idrott. Eleven beskriver även **översiktligt** hur olika kvaliteter kan mätas genom tester. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar **enkla** samband och drar **enkla** slutsatser.

Eleven planerar utifrån kända teorier och uppsatta mål olika träningsprogram för att utveckla den idrottsliga förmågan. Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **i samråd** med handledare. I träningen tar eleven ansvar för att förebygga skador och ohälsa. Dessutom gör eleven en **enkelt** dokumentation av genomförda aktiviteter. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **enkla** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **översiktligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar.

Vidare värderar eleven **med viss säkerhet** sin förmåga att klara av de belastningar, fysiskt och psykiskt, som tränings- och tävlingsaktiviteter på elitnivå kräver. I sin tränings- och tävlingsverksamhet använder eleven **med viss säkerhet** idrottspsykologiska teorier.

Eleven diskuterar **översiktligt** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal.

17

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** kroppens anatomi, näringsfysiologi och energigivande processer och ger exempel på hur dessa påverkas av kost och träning. Eleven beskriver även **utförligt** hur skadeförebyggande träning kan bedrivas. Dessutom redogör eleven **utförligt** för olika träningsmetoder och deras betydelse för prestationsutvecklingen inom vald idrott. Eleven beskriver även **utförligt** hur olika kvaliteter kan mätas genom tester. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar samband och drar **välgrundade** slutsatser.

Eleven **väljer metoder och** planerar, utifrån kända teorier och uppsatta mål **samt aktuella**

förutsättningar, olika träningsprogram för att utveckla den idrottsliga förmågan. Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **efter samråd** med handledare. I träningen tar eleven ansvar **samt anpassar tränings- och tävlingsplaneringen** för att förebygga skador och ohälsa. Dessutom gör eleven en **noggrann** dokumentation av genomförda aktiviteter. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. Vidare värderar eleven **med viss säkerhet** sin förmåga att klara av de belastningar, fysiskt och psykiskt, som tränings- och tävlingsaktiviteter på elitnivå kräver. I sin tränings- och tävlingsverksamhet använder eleven **med viss säkerhet** idrottspsykologiska teorier.

Eleven diskuterar **utförligt** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** kroppens anatomi, näringsfysiologi och energigivande processer och ger exempel på hur dessa påverkas av kost och träning. Eleven beskriver även **utförligt och nyanserat** hur skadeförebyggande träning kan bedrivas. Dessutom redogör eleven **utförligt och nyanserat** för olika träningsmetoder och deras betydelse för prestationsutvecklingen inom vald idrott. Eleven beskriver även **utförligt och nyanserat** hur olika kvaliteter kan mätas genom tester. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar **komplexa** samband

och drar **välgrundade och nyanserade** slutsatser.

Eleven **väljer metoder och** planerar, utifrån kända teorier och uppsatta mål **samt aktuella förutsättningar**, olika träningsprogram för att utveckla den idrottsliga förmågan. **Dessutom motiverar eleven sina val. I planeringen identifierar eleven kritiska moment och**

18

förebygger hinder som kan uppstå vid genomförandet. Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **efter samråd** med handledare **samt anpassar genomförandet till den aktuella situationen.** I träningen tar eleven ansvar **samt anpassar tränings- och tävlingsplaneringen** för att förebygga skador och ohälsa. Dessutom gör eleven en **noggrann**

och utförlig dokumentation av genomförda aktiviteter. Eleven utvärderar träningsprogrammen

med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. Vidare värderar eleven **med säkerhet** sin förmåga att klara av de belastningar, fysiskt och psykiskt, som tränings- och tävlingsaktiviteter på elitnivå kräver. I sin tränings- och tävlingsverksamhet använder eleven **med säkerhet** idrottspsykologiska teorier.

Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan

och situationens krav.

19

Tränings- och tävlingslära 3, 100 poäng

Kurskod: SPETRÄ03

Kursen tränings- och tävlingslära 3 omfattar punkterna 2 och 4–6 under rubriken Ämnets syfte.

I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Sambandet mellan prestationsförmåga, prestationsberedskap, prestationstillstånd och prestationsfaktorer.
- Villkor för en internationell satsning i specialidrotten och tävlingsförberedelsens betydelse för prestationen.
- Träningsvetenskaplig utvärdering av det egna specialidrottandet.
- Inhämtning, bearbetning och analys av data från tävlingsprocessen.
- Planering och förberedelse av strategiska handlingsplaner för tävlandet med hänsyn till tävlingsregler samt till styrkor och svagheter hos den egna aktiva eller laget i relation till styrkor, svagheter och möjliga förhållningssätt hos motståndare.
- Målsättning och planering för det egna idrottsliga engagemanget efter avslutad studietid.
- Taktiska val för individen eller kollektivet för att finna lösningar i tävlingssituationer, till exempel att göra taktiska eller tekniska förändringar för att uppnå bättre resultat.

- Idrottsmiljöers betydelse för tränings- och tävlingsprestation.
- Alternativa behandlingsformer för idrottsskador.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** principer för prestationsutveckling samt sambandet mellan prestationsförmåga, prestationsberedskap, prestationstillstånd och prestationsfaktorer. Dessutom redogör eleven **översiktligt** för olika träningsmetoder och deras betydelse för prestationsutvecklingen inom vald idrott. Eleven beskriver även **översiktligt** hur olika kvaliteter kan mätas genom tester. Eleven redogör **översiktligt** för alternativa behandlingsformer för idrottsskador. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar **enkla** samband och drar **enkla** slutsatser.

Eleven planerar utifrån kända teorier och uppsatta mål olika träningsprogram för att utveckla den idrottsliga förmågan. Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **i samråd** med handledare. I träningen tar eleven ansvar för att förebygga skador och ohälsa. Dessutom gör eleven en **enkelt** dokumentation av genomförda aktiviteter. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **enkla** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **översiktligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. I utvärderingen resonerar eleven även **översiktligt** om i vilken utsträckning träningen lever upp till vad internationell tränings- och tävlingsförberedelse på elitnivå kräver. Vidare värderar eleven **med viss säkerhet** sin förmåga att klara av de belastningar, fysiskt och psykiskt, som tränings- och tävlingsaktiviteter på elitnivå kräver. I sin tränings- och tävlingsverksamhet använder eleven **med viss säkerhet** olika metoder och teorier.

20

Eleven diskuterar **översiktligt** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** principer för prestationsutveckling samt sambandet mellan prestationsförmåga, prestationsberedskap, prestationstillstånd och prestationsfaktorer. Dessutom redogör eleven **utförligt** för olika träningsmetoder och deras betydelse för

prestationsutvecklingen inom vald idrott. Eleven beskriver även **utförligt** hur olika kvaliteter kan mätas genom tester. Eleven redogör **utförligt** för alternativa behandlingsformer för idrottsskador. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med viss säkerhet** centrala begrepp och teorier och förklarar samband och drar **välgrundade** slutsatser.

Eleven **väljer metoder och** planerar, utifrån kända teorier och uppsatta mål **samt aktuella förutsättningar**, olika träningsprogram för utveckla den idrottsliga förmågan. Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **efter samråd** med handledare. I träningen tar eleven ansvar **samt anpassar tränings- och tävlingsplaneringen** för att förebygga skador och ohälsa. Dessutom gör eleven en **noggrann** dokumentation av genomförda aktiviteter. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. I utvärderingen resonerar eleven även **utförligt** om i vilken utsträckning träningen lever upp till vad internationell tränings- och tävlingsförberedelse på elitnivå kräver. Vidare värderar eleven **med viss säkerhet** sin förmåga att klara av de belastningar, fysiskt och psykiskt, som tränings- och tävlingsaktiviteter på elitnivå kräver. I sin tränings- och tävlingsverksamhet använder eleven **med viss säkerhet** olika metoder och teorier. Eleven diskuterar **utförligt** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** principer för prestationsutveckling samt sambandet mellan prestationsförmåga, prestationsberedskap, prestationstillstånd och prestationsfaktorer. Dessutom redogör eleven **utförligt och nyanserat** för olika träningsmetoder och deras betydelse för prestationsutvecklingen inom vald idrott. Eleven beskriver även **utförligt och nyanserat** hur olika kvaliteter kan mätas genom tester. Eleven redogör **utförligt och nyanserat** för alternativa behandlingsformer för idrottsskador. I beskrivningar och redogörelser använder eleven **med säkerhet** centrala begrepp och teorier samt förklarar **komplexa** samband och drar **välgrundade och nyanserade** slutsatser.

21

Eleven **väljer metoder och** planerar, utifrån kända teorier och uppsatta mål **samt aktuella förutsättningar**, olika träningsprogram för sig själv och för andra i syfte att utveckla den

idrottsliga förmågan. **Dessutom motiverar eleven sina val. I planeringen identifierar eleven kritiska moment och förebygger hinder som kan uppstå vid genomförandet.** Utifrån planeringen genomför eleven träningsprogrammen **efter samråd** med handledare **samt anpassar genomförandet till den aktuella situationen.** I träningen tar eleven ansvar **samt anpassar tränings- och tävlingsplaneringen** för att förebygga skador och ohälsa. Dessutom gör eleven en **noggrann och utförlig** dokumentation av genomförda aktiviteter. Eleven utvärderar träningsprogrammen med **nyanserade** omdömen utifrån uppsatta mål. I utvärderingen diskuterar eleven **utförligt och nyanserat** möjliga alternativa lösningar och föreslår vid behov förbättringar. I utvärderingen resonerar eleven även **utförligt och nyanserat** om i vilken utsträckning träningen lever upp till vad internationell tränings- och tävlingsförberedelse på elitnivå kräver. Vidare värderar eleven **med säkerhet** sin förmåga att klara av de belastningar, fysiskt och psykiskt, som tränings- och tävlingsaktiviteter på elitnivå kräver. I sin tränings- och tävlingsverksamhet använder eleven **med säkerhet** olika metoder och teorier. Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat** olika attityder till och värderingar av träning och kroppsideal. När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Bilaga 3 Intervjuguide

Intervjuguide

Berätta om när du började arbeta här?

Hur länge har du arbetet med specialidrott?

Vilken idrott och vilka kurser undervisar du i?

Arbetar du som tränare i en förening också? Kan du berätta om hur det är?

Hur länge har du gjort det?

Vilken nivå är det på dina adepter i föreningen?

Upplever du att det är någon skillnad i att arbeta som tränare i en förening kontra en skola?

Vad är det för skillnad i så fall?

Vad har du för utbildning? Känner du att du har någon användning av din utbildning i ditt arbete som tränare/lärare? Om ja, vad upplever du att du har mest användning av?

Har du själv varit aktiv i den idrott du undervisar i, vilken nivå? Uppfattar du det som viktigt att ha varit aktiv idrottare innan man undervisar i den, vilken nytta kan man ha av att ha varit aktiv själv? Varför/varför inte?

Kan du berätta hur du lägger upp den kursen/kurserna du undervisar i? Träningar, teoretiska genomgångar, egna arbeten, grupparbeten etc.

Är det några delar som du upplever som svåra att undervisa om? Vilka i så fall?

Sker det något samarbete mellan lärarna som arbetar med ämnet här på skolan?

Vilka delar i det centrala innehållet uppfattar du att du har mest/minst kunskap inom? Vill du ha mer kunskap inom något/några områden?

Något du vill tillägga?

Bilaga 4 Enkät

Hej!

Syftet med enkäten är att ta reda på vilken utbildning specialidrottslärare har samt att undersöka om de upplever att de saknar kunskaper inom vissa områden de ska undervisa i.

Om du inte vill svara på någon fråga så är det helt ok. Du kan också närsomhels avbryta. Jag kommer då inte att använda dina svar i min undersökning. Är det någon fråga som är otydlig så får du gärna fråga mig så ska jag förklara den.

Svaren från enkäten kommer enbart att användas till den här undersökningen och inget annat.

Jag vill **inte** att ni skriver ert namn eller skolans namn på enkäten för jag vill inte kunna identifiera er. Varken namn eller skolans namn kommer att gå att identifiera i uppsatsen.

Om du har några frågor eller vill ha en kopia av den färdiga uppsatsen så tveka inte att höra av dig till mig på antingen 073 669 15 55 eller malin_ekstrom91@hotmail.com

1. Kön

Man

Kvinna

2. Vilken idrott undervisar du i?

3. Är din idrott RIG eller NIU på den skola du arbetar på?

RIG

NIU

4. Vilken/vilka kurser undervisar du i? Flera svar möjliga

Idrottsledarskap

Idrottsspecialisering 1

Idrottsspecialisering 2

Idrottsspecialisering 3

Tränings- och tävlingslära 1

Tränings- och tävlingslära 2

Tränings- och tävlingslära 3

5. Har du själv varit aktiv i den idrotten du undervisar i?

Ja

Nej

6. Om ja, vilken nivå var du aktiv på?

Internationell elit

Nationell elit seniornivå

Nationell elit juniornivå eller ungdomsnivå

Annat _____

7. Vilken utbildning har du? Flera svar möjliga

Läroarutbildning i idrott och hälsa

Läroarutbildning i specialidrott

Tränarutbildning från specialidrottsförbundet

Annat _____

8. Kan du utifrån den utbildning du har undervisa om idrottspsykologi?

Ja Nej

9. Kan du utifrån den utbildning du har undervisa om anatomi och fysiologi?

Ja Nej

10. Kan du utifrån den utbildning du har undervisa om kost och näringslära?

Ja Nej

11. Kan du utifrån den utbildning du har undervisa om fysiska tester?

Ja Nej

12. Kan du utifrån den utbildning du har undervisa om träningsmetoder?

Ja Nej

13. Kan du utifrån den utbildning du har undervisa om träningsplanering?

Ja Nej

14. Kan du utifrån den utbildning du har undervisa om idrottsskador?

Ja Nej

15. Är det någonting som du vill ha mer kunskap/utbildning inom?

Ja Nej

16. Om ja, inom vilka områden upplever du att du skulle vilja ha mer kunskap/utbildning inom?

17. Vem är det som sätter betyg på eleverna i de kurser du undervisar i?

Du själv

Annan lärare, vem i så fall?

Rektorn